

37. Országos Tudományos Diákköri Konferencia

Had- és Rendészettudományi Szekció

Budapest, 2025. április 22–24.

Nemzeti Közzolgálati Egyetem

Hadtudományi és Honvédtisztképző Kar

A magyar és lengyel haderő modernizációja 2014–24 közötti időszakban

Jelige: *Pierogi*

Pályamunka lezárásának időpontja: 2024. 11. 14.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés	3
1.1 <i>A megváltozott biztonsági helyzet hatása a biztonság- és védelempolitikára .....</i>	3
1.2 <i>Magyar és lengyel motivációk a fegyverkezéshez.....</i>	4
1.3 <i>A haderőfejlesztéshez szükséges környezet létrejötte.....</i>	6
2. Magyarország haderőreformjának bemutatása.....	8
2.1 <i>A magyar haderőfejlesztési program ismertetése.....</i>	8
2.2 <i>A Magyar Honvédség személyi állományának fejlesztése .....</i>	11
2.3 <i>A Magyar Honvédség szervezeti átalakítása .....</i>	14
2.4 <i>Technológiai fejlesztések és fegyverbeszerzések.....</i>	16
2.5 <i>Védelmi ipari fejlesztések és nemzetközi együttműködések .....</i>	21
3. Lengyelország haderőreformjának bemutatása	24
3.1 <i>A lengyel haderő modernizációs stratégiája .....</i>	24
3.2 <i>A lengyel haderő személyi állományának fejlesztése.....</i>	27
3.3 <i>A lengyel haderő szervezeti átalakítása.....</i>	29
3.4 <i>Haditechnikai beszerzések.....</i>	34
3.5 <i>A védelmi ipar szerepe a nemzeti biztonságban .....</i>	42
4. A magyar és lengyel reformok komparatív vizsgálata.....	46
4.1 <i>A modernizációs célok és stratégiák összevetése.....</i>	46
4.2 <i>A szervezeti átalakítások és humánpolitikai intézkedések összehasonlítása .....</i>	48
4.3 <i>A haditechnikai beszerzéseknél megfigyelhető különbségek .....</i>	50
4.4 <i>Hadiipari fejlesztések szembeállítása.....</i>	53
5. Befejezés.....	55
6. Bibliográfia	58
7. Ábrajegyzék.....	66

1. Bevezetés

Kutatásom a magyar és lengyel haderők modernizációs programjainak összehasonlítására fókuszál a 2014–24 közötti időszakban. Dolgozatom célja, hogy egy átfogó képet nyújtson az elmúlt évtized magyar és lengyel fejlesztéseiről, továbbá, hogy a két haderőfejlesztési programot egy komparatív vizsgálat keretében összevesse, és beazonosíthatóvá tegye azok közös és eltérő elemeit. Témaválasztásomat a téma aktualitása és magyar vonatkozása indokolta, tovább fontos szempont volt a hazai feldolgozásának hiánya, kevés kutató foglalkozott a két haderőfejlesztés összehasonlításával. Kutatásom során a következő kérdésekre kerestem a választ:

- 1. Miként befolyásolta az országok modernizációs stratégiáit biztonságpercepciójuk, milyen célok kerültek megfogalmazásra?*
- 2. Milyen szervezeti átalakítások és humánpolitikai intézkedések kerültek bevezetésre, milyen eltéréseket figyelhetünk meg?*
- 3. Milyen különbségeket és hasonlóságokat figyelhetünk meg a két ország fegyverbeszerzései és védelmi ipari fejlesztései között?*

Dolgozatom öt fejezetből épül fel, melyek elkészítése során kvalitatív megközelítést alkalmaztam, dokumentum- és tartalomelemzést végeztem, továbbá angol, magyar, és lengyel nyelvű szakirodalmakat hasznosítottam kutatásom elkészítéséhez. Az első fejezetben a 2014-ben történt szemléletmódváltáshoz vezető folyamatot, illetve az érdemi haderőfejlesztés megkezdéséhez vezető utat mutatom be.

1.1 A megváltozott biztonsági helyzet hatása a biztonság- és védelempolitikára

Az Oroszország Föderáció (Oroszország) által 2014. február 26-án megindított Krím-félsziget elleni hibrid hadművelet felborította a hidegháború végén kialakult biztonsági rendszert, és véget vetett a Barack Obama amerikai elnök által 2009-ben újjáélesztett NATO (Észak-atlanti Szerződés Szervezete) és Oroszország közötti közeledési folyamatnak. Az európai országok, különösen az Oroszországgal határos keleti államok biztonságpercepciója jelentős mértékben romlott az ukrajnai agresszió hatására, az orosz imperializmus feléledésének jeleként értelmezték a hibrid eszközökkel végrehajtott területi annexiót, veszélyeztetve érezték saját területi épségüket és szuverenitásukat.¹

Nem meglepő tehát, hogy a megváltozott biztonsági helyzethez adaptálódnia kellett a nemzetközi közösségnek, és a megnövekedett katonai fenyegetettségre adekvát választ kellett adnia. A NATO 2014

---

¹ Csiki Tamás – Tóth Péter – Varga Gergely (2014): *A NATO walesi csúcstalálkozójának napirendje és értékelése*. Nemzet és Biztonság. 113. o.

szeptemberében tartott walesi csúcsértekezlete kiemelt jelentőségű volt ebből a szempontból, a szövetség állam- és kormányfői közös nyilatkozatban ítélték el az oroszok által elkövetett nemzetközi jogsértéseket, és felvázolták egy új védelmi stratégia körvonalait, amely kihívásként kezeli Oroszországot, és a szövetség keleti államainak katonai védelmének megerősítésére fókuszál.²

A newporti csúcsértekezlet biztonság- és védelempolitikai szempontból meghatározó fordulatot jelentett a NATO tagországok számára, hiszen a 2010-ben elfogadott stratégiai koncepcióba foglalt három alapeladat (elrettentés és védelem, válságkezelés, kooperatív biztonság) teljesítésén felül célul tűzték ki a szövetséges országok a katonai költségvetésük emelését, saját katonai képességeik megerősítését. A részes államok megegyeztek abban, hogy 2020-ig katonai kiadásait GDP (bruttó hazai termék) arányosan 2%-ra emelik, amelynek egy részét (20%) kifejezetten modernizációs célra és új eszközök beszerzésére fogják fordítani.³ Ezzel megtört a védelmi költségvetéseknek hidegháború vége óta tartó csökkenő trendje, és újra életre kelt a NATO területvédelmen alapuló stratégiája, a két tényező együttesen prognosztizálta a katonai dimenzió jövőbeli felértékelődését az euroatlanti térségben.

A szövetség területvédelmi képességének megerősítésének része volt a *Szövetségi Készenléti Akcióterv* (Allied Readiness Action Plan) elfogadása, mely Kelet-Közép-Európára fókuszált, és célul tűzte ki egy 4000 fős azonnali reagálású NATO-erő létrehozását, mely a gyorsreagálású egységekkel kiegészítve 25 000 főnyi gyorsan mozgósítható katonai erő létrejöttét irányozta elő. Nagy hangsúlyt fektettek a NATO keleti szárnyán elhelyezkedő államok befogadó és logisztikai képességeinek fejlesztésére, 5 kelet-európai országban jelöltek ki bázisokat az azonnali és gyorsreagálású egységek befogadására, továbbá azok kiszolgálására.⁴

1.2 Magyar és lengyel motivációk a fegyverkezéshez

Mind a magyar és lengyel kormány biztonságpolitikájában fontos mérföldkövet jelentett a 2014-es év: a megváltozott biztonsági helyzet hatására felértékelődött a katonai szektor fontossága, nagyobb teret nyertek a haderő korszerűsítését és a katonai potenciál növelését támogató elképzelések. A fegyverkezést kiváltó okok ugyanakkor részben eltérőek voltak a két ország esetében, Lengyelország (Lengyel Köztársaság) elsősorban a megnövekedett orosz fenyegetettségre kívánt reflektálni, ezzel szemben Magyarország számára saját szuverenitásának megerősítése volt a cél a nem hagyományos fenyegetésekkel szemben.

---

² Csiki Tamás – Tóth Péter – Varga Gergely (2014): *A NATO walesi csúcstalálkozójának napirendje és értékelése*. Nemzet és Biztonság, 115. o.

³ Wales Summit Declaration (2014)

⁴ Csiki Tamás – Tóth Péter – Varga Gergely (2014): *A NATO walesi csúcstalálkozójának napirendje és értékelése*. Nemzet és Biztonság, 116–117. o.

Lengyelország egy európai középhatalom, erős euroatlanti integrációval és szövetségesekkel rendelkezik, ugyanakkor földrajzi elhelyezkedéséből adódóan a Nyugat és Oroszország közötti ütközőzónában fekszik. Ez nagymértékben befolyásolja a lengyel biztonságpercepciót, amelyre ráerősít a történelmi múltjuk is, ezért már az 1990-es években megszületett az a külpolitikai elgondolás, mely szerint a közép-kelet-európai térségben az orosz befolyást a lehető legminimálisabbra kell csökkenteni, és ezzel párhuzamosan törekedni kell a nyugati szövetségi rendszerbe való integrálódásra. Ez az elképzelés az 1992-ben kiadott „*A Lengyel Köztársaság biztonságpolitika alapelvei*” című dokumentumban artikulálódott, és mind a mai napig a lengyel külpolitika alapját képezi.⁵ Lengyelország biztonságérzetét Vlagyimir Putyin hatalomra kerülése, és imperialista külpolitikai elképzelései nagy mértékben rontották; a 2007-es Észt Köztársaság elleni kiberműveletek és 2008-as grúz-orosz háború még tovább mélyítette a lengyel vezetés Oroszországgal szembeni bizalmatlanságát, és fokozta veszélyérzetét. Úgy vélték, hogy a putyini Oroszország nemcsak Lengyelország, de az egész kelet-közép-európai régió biztonságát fenyegeti.⁶ Az érdemi katonai fejlesztések megindulása is erre az időszakra datálható, 2009-ben megtörtént a szervezeti átalakítás, mely során eltörlésre került a kötelező sorkatonai szolgálat, és helyette áttértek a professzionális, hivatásos haderőre, amely többek között növelte az ország haderejének reagálóképességét, másrészt pedig könnyebbé tette a katonai missziókban való részvételt, és megteremtette a lehetőséget további haderőreformok elindításához.⁷

A 2014-es események hatására a lengyel vezetés úgy érezte, hogy 2008-as hipotézisük helytálló, és az orosz vezetés ténylegesen képes és hajlandó céljainak megvalósításának érdekében katonai erőt alkalmazni határain túlmenően is. Emiatt égetően sürgőssé vált a nemzeti önerő fokozása a területvédelemben, hiszen a lengyel biztonság ezen pillére nem kapott elég figyelmet és támogatást az elmúlt évtizedekben, képességeit a NATO missziók követelményeihez igazította, katonai ereje elégtelennek tűnt a biztonság önálló szavatolására, az ellenség elrettentésére.

Magyarország földrajzi helyzetéből adódóan sokkal kedvezőbb biztonsági környezettel rendelkezik, mint Lengyelország, nem határos Oroszországgal és 2004-től jórészt szövetséges államok ölelik körül. Ebből kifolyólag Magyarországnak nem az orosz agresszió volt az elsődleges indoka a katonai fejlesztések megkezdésére, csupán katalizátorként hatott rá. Magyarország figyelme sokkal inkább a Nyugat-Balkánra és a közel-keleti térségre koncentrált, fenyegetést is inkább délről érzékelt; a 2011-ben elkezdődött arab tavasz hatására a közel-keleti országok instabillá váltak,

---

⁵ Bharti, Shankar Mukesh (2023): *The security and defense policy of Poland and Hungary, 2004-21*. Zeszyt Naukowy Akademii Handlowej Nauk Stosowanych w Radomiu. 17–25. o.

⁶ Instytut Spraw Publicznych (2008): *Attitudes towards Russian ambitions and the Russian-Georgian conflict*. 1–5. o.

⁷ The Ministry of National Defence (2009): *Defense Strategy of the Republic of Poland*. 1–31. o.

felderősödtek a szélsőséges mozgalmak és újjáéledt a vallási radikalizmus. A polgárháborúba sodort országok romjain felemelkedő Iszlám Állam 2014. június 29-én kalifátussá vált, és globális dzsihádot hirdetett a más vallást hívők ellen. Ez a tény a 2001-es események tükrében már önmagában is fenyegetést jelentett, de a helyzetet még tovább súlyosbította, hogy a kalifátus Magyarország területére is igényt tartott a török hódoltságot használva jogalapnak.⁸

A probléma kezelése kettős feladatot rótt Magyarországra: egyfelől a határvédelmet kellett biztosítani a déli irányból érkező migrációs nyomás feltartóztatására, másfelől pedig az Egyesült Államok kérésének megfelelően fel kellett készülnie nemzetközi szerepvállalásának erősítésére, az Iszlám Állam felszámolására létrejött koalícióval való együttműködésre.⁹ Ezeket ugyanakkor nem lehetett volna kivitelezni a 2010-es évtized első felében, hiszen nem álltak rendelkezésre a szükséges katonai erőforrások, elkerülhetetlenné vált a haderő fejlesztése. A 2012-es katonai stratégia észlelte is ezt a problémát, és előirányozta a katonai költségvetés növelését, 2022-re a GDP 1,39%-át szeretnék volna fegyverkezésre fordítani.¹⁰ A 2014-es orosz–ukrán konfliktus, illetve a walesi NATO csúcsértekezleten elfogadott nyilatkozat ugyanakkor egy ennél intenzívebb költségvetés – növelést irányzott elő.

1.3 A haderőfejlesztéshez szükséges környezet létrejötté

A rendszerváltást követő időszakban Magyarországon és Lengyelországban is jelentős átalakulások zajlottak a védelmi szférában. A hidegháború végével mindkét országban csökkent a katonai fenyegetettség érzete, ami hozzájárult ahhoz, hogy a politikum és a közvélemény a gazdasági reformokra és a nyugati országokhoz való felzárkózásra helyezte a hangsúlyt. A kapitalista piacgazdaság átvétele és a nemzetközi gazdasági integráció lett az elsődleges prioritás, miközben a katonai szektor jelentősége csökkent.

Ez a tendencia Lengyelországban és Magyarországon is megmutatkozott, de eltérő mértékben. Míg Lengyelország az 1999-es NATO-csatlakozás után is stabilan tartotta a védelmi költségeit, és GDP-arányosan évtizedeken át körülbelül 1,8-1,9%-os katonai kiadást biztosított, addig Magyarországon a katonai költségek jelentős visszaesést mutattak. Az 1990-es évektől egészen 2016-ig a Magyar Honvédség (MH) alulfinanszírozott volt, amelynek köszönhetően egyre kevesebbet tudott fordítani eszközparkjának modernizálására, a fejlesztések kimerültek szervezeti átalakításokban, melyekkel többnyire

---

⁸ Tóth Zoltán Balázs (2018): *Államépítési törekvések Szíriában II. – Az Iszlám Állam tündöklése és túlélése?* 42. o.

⁹ H/4027. számú országgyűlési határozati javaslat (2015): *A Magyar Honvédségnek az Iszlám Állam elnevezésű terrorszervezet elleni nemzetközi fellépésben való részvételéről.*

¹⁰ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája (2012) 15. o.

költséghatékonyság növelést céloztak elérni, amit képességek megszüntetésével próbáltak kivitelezni, és ennek következtében elmaradt a haderő harcképességének fokozása.¹¹

A 2008-as globális gazdasági válság mindkét országot érintette, de Lengyelország a régióban egyedülálló módon még 2009-ben is képes volt GDP-jét növelni.¹² Ennek köszönhetően a lengyeleknek elegendő forrás állt rendelkezésükre arra, hogy ne kelljen a haderőre fordított kiadásait drasztikusan visszavágniuk, ami miatt továbbra is fenntarhatták katonai képességeik színvonalát, Magyarországgal ellentétben.

Ezen felül Lengyelországot stabil gazdasági helyzete, illetve az orosz fenyegetettségtől való aggodalmak is ösztönözték a védelmi fejlesztések fokozására; a 2010-es években Lengyelország tovább növelte a katonai kiadásokat, és modernizálta haderejét, beleértve a NATO-kompatibilis eszközök beszerzését és a hazai hadiipar fejlesztését. Ezzel szemben Magyarországon súlyosabb következményei lettek a válságnak, melyek a katonai kiadásokban is évekig érzékelhetőek voltak. Magyarországon a gazdasági krízis következtében tovább csökkent a védelmi szektor finanszírozása, és a honvédelmi fejlesztések a perifériára szorultak, annak ellenére is, hogy a 2012-es katonai stratégiában megfogalmazásra került, hogy ezt a csökkenő trendet meg kéne fékezni, és a ráfordításokat legalább nominálisan szinten kéne tartani.¹³

A biztonsági környezet romlásának hatására, és a newporti csúcstalálkozón elfogadott *transzatlanti nyilatkozat* értelmében ugyanakkor Magyarország elköteleződött amellett, hogy a *washingtoni szerződés* 3. cikkébe foglaltak szerint nemcsak fenntartja, de fejleszti is védelmi képességeit. A 2014-es mélypontot követően 2015-re sikerült elérni a védelmi kiadások nominális értékének növelését, és a gazdasági helyzet folyamatos javulásának köszönhetően ideális környezet alakult ki egy hosszútávú haderőreform megkezdéséhez.¹⁴

---

¹¹ Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO-kötelezettségek teljesítése*. Stratégiai Védelmi Kutatóintézet elemzések. 1–9. o.

¹² Mix, E. Derek (2016): *Poland and Its Relations with the United States*. Congressional Research Service. 6. o.

¹³ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája (2012) 15. o.

¹⁴ Csiki Varga Tamás (2019): *A magyar védelmi kiadások trendjei, 2004–2019*. Nemzet és Biztonság. 84. o.

2. Magyarország haderőreformjának bemutatása

A következő fejezetben a magyar haderőreform ismertetésére fog sor kerülni, rögzítésre kerülnek a haderőfejlesztés motivációi, céljai és ambíciója is. Bemutatom a szervezeti átalakításokat és humánpolitikai változásokat, továbbá a főbb fegyverbeszerzéseket és védelmi ipari fejlesztéseket, illetve ezen intézkedések értékelésére is sort kerítek.

2.1 A magyar haderőfejlesztési program ismertetése

2012-ben az új *Nemzeti Biztonsági és Katonai Stratégiával* a kormány elkötelezte magát a védelmi szektor forráscsökkenésének megállítása mellett. 2014 szeptemberében megszületett az a politikai szándéknyilatkozat Walesben, amely a 2012-es *Nemzeti Katonai Stratégiában* foglaltakat kiegészítve kimondta, hogy Magyarország katonai képességeit nem csak szinten kell tartani, hanem a kor kihívásaihoz kell igazítani, és fokozni kell a haderőre fordított kiadásokat.¹⁵ 2014-től a magyar gazdaság növekedése lehetővé is tette, hogy ezen ráfordítások emelkedésnek induljanak, ugyanakkor szükség volt a fejlesztések koordinálására, egy jól felépített, átfogó, tudatos haderőfejlesztési tervre. Így születhetett meg a *Zrínyi 2026 Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program* 2016-ban, melynek első szakasza 10 éves periódusra szólt, és egy közepes dandár felállítását tűzte ki célul. A terv második szakasza a hosszútávú tervezésre helyezi a hangsúlyt, és egy nehéz dandár létrehozását irányozta elő, és egészen 2032-ig megpróbálja kijelölni a fejlesztések irányát.¹⁶

A haderőfejlesztési program célja az volt, hogy a megváltozott biztonsági helyzetre adekvát válaszokat adjon, hatékony lépésekkel fejlessze a magyar nemzet ellenállóképességét, a rendszerváltás óta leamortizálódott eszközparkot megújítsa, a Magyar Honvédség személyi állományát megnövelje, és az ország szuverenitását erősítse a NATO vállalások teljesítésével egyetemben.¹⁷ Fontos szempont volt továbbá, hogy a magyar politikai vezetés a haderőfejlesztést összekapcsolta a magyar védelmi ipar fejlesztésével – részben új beruházásként nemzetközi (pl. német, török, francia) együttműködésben, máshol pedig a nemzeti hadiipar megalapozásával. Célként jelent meg, hogy a katonai képességek megteremtésébe és modernizációjába aktívan bekapcsolódjanak a hazai hadiipari szereplők, ezáltal egyszerre erősítsék az ország gazdaságát, illetve csökkentsék a külföldi beszállítóktól való importfüggőséget.¹⁸

---

¹⁵ Nagy Dávid (2022): *Development of the Hungarian Defence Forces since 1989*. Danube Institute.

¹⁶ Benkő Tibor (2023): *A sikeres haderőfejlesztés záloga*. Honvédségi Szemle. 11. o.

¹⁷ Benkő Tibor (2019): *A Magyar Honvédség jelene és jövője*. Hadtudomány. 149. o.

¹⁸ Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére*. Hadtudomány. 142–143. o.

Ambíciószintjét tekintve a haderőfejlesztés célja Magyarország térségben betöltött szerepének növelése, annak érdekében, hogy a régió meghatározó haderejévé váljon. Az ország tényleges ambíciószintjét pontosabban fejezi ki az a politikai szándék is, mely szerint 2023-ra egy közepes, míg 2028-ra egy nehéz dandárt terveztünk a NATO rendelkezésére bocsátani.¹⁹ Ezen túlmenően a program hangsúlyozza a magyar haderő önálló védelmi képességeinek fejlesztését, a regionális stabilitás megőrzésében játszott szerepének növelését és az ország fokozott részvételét a nemzetközi békefenntartó missziókban.²⁰ A *Zrínyi 2026* tehát nem csupán a Honvédség technikai és létszámbeli megerősítésére irányul, hanem a jövőbeli fenyegetésekre való felkészülés érdekében egy átfogó védelmi stratégiát is jelent amely a magyar haderő hosszú távú fenntarthatóságát és hatékonyságát hivatott biztosítani.

2016 előtt a védelmi szektor súlyosan alulfinanszírozott volt, 2013-ban, 2014-ben és 2015-ben Magyarország GDP-arányos védelmi kiadásai még az 1%-ot sem érték el, ami jelentős lemaradást jelentett a NATO-ban megkövetelt 2%-os céltól. Az alacsony költségvetés miatt a haderő strukturális hiányosságokkal küzdött, mind a technikai felszereltség, mind pedig a logisztikai és katonai infrastruktúra terén. Hiába lehetett látni már az 1990-as évek végén, hogy a területvédelemhez kapcsolódó nagy létszámú hadseregek korának leáldozott, a helyébe lépő kis létszámú, de modern fegyverzettel rendelkező haderő nem tudott megszületni Magyarországon.²¹ Ennek okát a már korábban is említett költségoptimalizáló intézkedésekben kell keresni, melyeknek köszönhetően igaz, hogy a rendszerváltást követő évtizeden lecsökkentették a haderő méretét, ám a reform másik komponense, a haditechnika modernizációja nem következett be.²²

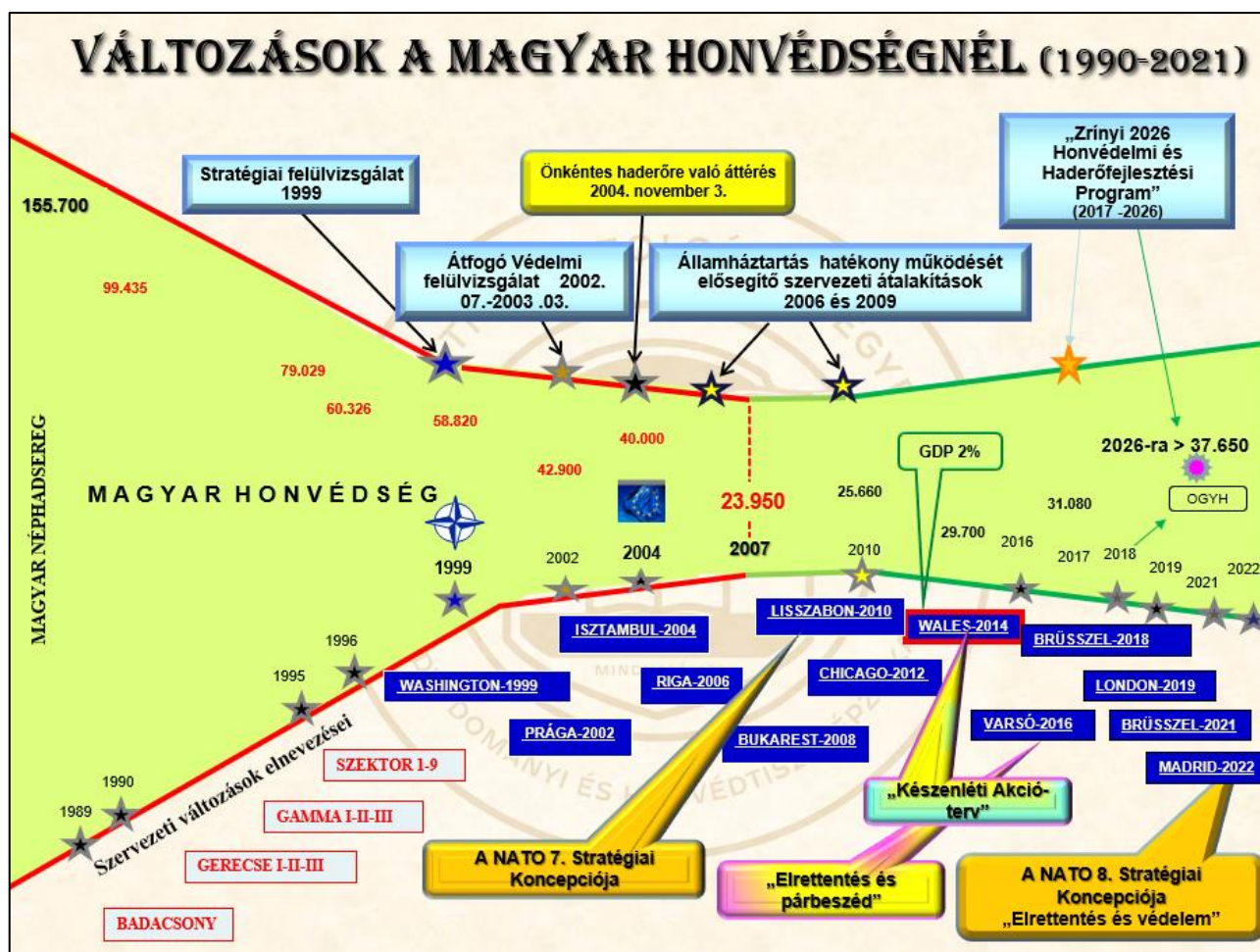
---

¹⁹ Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére*. Hadtudomány. 144. o.

²⁰ Honvédelmi Minisztérium (2019): *Magyarország növeli békefenntartó szerepvállalását*. honvedelem.hu.

²¹ Tóth Péter (2014): *Negyedszázad magyar haderőreformkísérleteinek vizsgálódási kereteiről*. Stratégiai Védelmi Kutatóközpont. 19. o.

²² Nagy Dávid (2022): *Development of the Hungarian Defence Forces since 1989*. Danube Institute.

1. ábra: Változások a Magyar Honvédségnél (1990-2021).
Forrás: Benkő Tibor egyetemi előadása.

Vagyis ugyan valóban létrejött egy, az ország számára fenntartható haderő, de ez a katonai képességek egy részének elvesztésével, illetve az MH fegyverzetének folytonos amortizációjával járt együtt. Egyedül az ezredforduló környékén vásárolt *Mistral*–2 légvédelmi rakéták beszerzését, és a 12 darab *JAS–39 Gripen* vadászpilóta gépekre szóló lízingszerződés megkötését tekinthetjük minőségi fejlesztésnek. A beszerzett eszközökre fontos szerep hárult a magyar légtér ellenőrzésében és az elavulttá vált szovjet technika kiváltásában, ugyanakkor ezen beszerzések is csak ideiglenes megoldásként szolgáltak, a legalapvetőbb védelmi funkciók ellátására voltak képesek.²³ Összefoglalóan elmondható, hogy az eszközök életciklusának kitolása (helikopterek, szállító repülőgépek), vagy az egyértelmű képességvesztés (tüzérség, harckocsik) volt a jellemző az 1990–2016-ig tartó időszakra. Ezen eszközök kiváltását nem is próbálták meg új típusok beszerzésével elérni, hanem költségvetési okokból kifolyólag a már meglévő eszközpark felújítására koncentráltak, aminek köszönhetően a 2010-es évek elejére az

²³ Varga László (2006): *A Honvédelmi tárca beszerzési tevékenységének elemzése, értékelése és korszerűsítésének néhány lehetősége*. PhD értekezés. 33. o.

eszközök több mint 60%-a korszerűtlennek számított, egyes elemek életkora bőven meghaladta a 15 évet is.²⁴

Mindezek fényében kijelenthetjük, hogy miközben 2016-ig az 1999-es NATO csatlakozás ellenére sem sikerült megkezdni a szövetség elvárásainak megfelelő képességeket kiépítését, a biztonsági helyzet 2014-ben bekövetkezett romlása csak még sürgetőbbé tette a haderő korszerűsítését. Éppen ezért a *Zrínyi Haderőfejlesztési Program* elindítása indokolt és halaszthatatlan lépésnek bizonyult az ország szuverenitásának megerősítésének érdekében, és a Magyar Honvédség működőképességének biztosítása végett.

2.2 A Magyar Honvédség személyi állományának fejlesztése

A reformok kivitelezésében nagy hangsúlyt fektettek a humán komponensre, magára a katonára. A békeidőre szóló kötelező katonai szolgálatot 2004-ben eltörölték, ezért megoldást kellett találni a kiesett emberanyag pótlására, továbbá a honvédség és a társadalom közötti kapcsolat erősítésére. A második Orbán-kormány alatt, 2010–14 között kiépítették a Magyar Honvédség tartalékos rendszerének alapját, amelynek létszámkeretének feltöltése fontos prioritásként jelent meg a fejlesztési tervekben. 2010-ben mindösszesen 17 fő teljesített tartalékos szolgálatot a Magyar Honvédségnél, ami messze elmaradt a magyar kormány elvárásaitól.²⁵ 2012-ben hozták létre az önkéntes műveleti tartalékos (ÖMT) és önkéntes védelmi tartalékos (ÖVT) szolgálati formákat, melyek többnyire a hivatásos és szerződéses állományra nehezedő terheket kívánták enyhíteni, békeidőszaki és katasztrófavédelmi céllal, veszélyhelyzeti feladatokba vonták be őket, ugyanakkor az ÖMT missziós bevetésre is alkalmas, hiszen ugyanazoknak a követelményeknek kell eleget tenniük mint azon egyenruhás bajtársaiknak, akiket állandó jelleggel foglalkoztat a honvédség.

A toborzási kampány sikerességének tudható be, hogy 2016 decemberére, a *Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program* megszületésekor már 5500 főt számláló tartalékos bázissal rendelkezett a Magyar Honvédség, ugyanakkor számuknak és szerepkörüknek további kibővítését irányozták elő a fejlesztési tervek.²⁶ Szerepük felértékelődése látható abban is, hogy a már korábban létező ÖMT és ÖVT szolgálati formákat 2017-ben kiegészítették az önkéntes területvédelmi tartalékos (ÖTT) szolgálattal, illetve a későbbiekben, a 2020-as járványhelyzetre reagálva megjelent a speciális önkéntes

---

²⁴ Tóth Péter (2014): *Negyedszázad magyar haderőreformkísérleteinek vizsgálódási kereteiről*. Stratégiai Védelmi Kutatóközpont. 21. o.

²⁵ Bodó Szabolcs (2022): *A hadkötelezettség történeti áttekintése Magyarországon*. Hadtudományi Szemle. 17. o.

²⁶ Szűcs László (2016): *Honvédelmi és haderőfejlesztési program kezdődik*. honvedelem.hu.

területvédelmi tartalékos (SÖTT) is.²⁷ Az ÖTT szolgálat megalkotása fontos mérföldkőnek tekinthető, a területvédelem szerepének felértékelődését jelzi, hiszen ezen szolgálati forma azt a célt szolgálja, hogy az emberek a lakóközösségükhez közeli területen teljesítsenek szolgálatot, és veszély esetén gyorsan mozgósíthatóak legyenek, terepismeretüknek és motiváltságuknak köszönhetően hatékonyan lehessen őket bevetni. Rendkívül fontos komponens továbbá a civil-katonai kapcsolatok erősítése, a társadalom egészének bevonása a honvédelembe, és a széles körű társadalmi megbecsülés és elismerés kivívása, melyre kiváló alapot nyújt az ÖTT, és a 2021-ben bevezetett önkéntes katonai szolgálat (ÖKSZ). Mind a kettő a fiatalokat célozza, és pénzügyi, szociális, és tanulmányi előnyök garantálásával kívánja megragadni a gimnáziumból kikerült tanulókat.²⁸ A 2024-ben bevezetett felsőoktatásban tanulók számára szóló tartalékos ösztöndíj kifejezetten eredményes kezdeményezésnek tekinthető, hiszen egyfelől jelentős pénzügyi juttatással honorálja a tartalékos szolgálati viszony fenntartását, másrészt pedig gondoskodik az emberek állományban tartásáról, hiszen a hallgatók az ösztöndíj folyósításának időtartamának megfelelő időt, de minimum három évet tanulmányaik befejezése után is tartalékos jogviszonyban kell tölteniük.²⁹

Mindezen reformok tükrében úgy néz ki, hogy a magyar tartalékos katonák létszáma hamarosan elérheti a kormány által kitűzött 2028-as célt, nevezetesen, hogy 20 000 civil csatlakozzon a területvédelmi erőkhöz. Továbbá a hatékony reformoknak köszönhetően a szervezet megtartó ereje is növekszik.³⁰

A probléma sokkal inkább az aktív állomány feltöltésével van, hiszen 2014-ben 26 500 munkavállaló teljesített aktív katonai szolgálatot a Magyar Honvédségnél, 2026-ra ezt a számot szeretnék 37 650-re feltornáztatni, azaz 12 év alatt megközelítőleg 42%-os létszámemelést irányzott elő a honvédelmi tárca.³¹ Ezen igény teljesítése nem könnyű feladat, a nagyfokú leépítések után a Honvédség presztízse jelentősen romlott, a katonákat is súlytotta az alulfinanszírozottság, és a helyőrségek elhelyezkedése sem mondható szerencsésnek, hiszen többnyire az ország észak-nyugati részében helyezkednek, azokban a régiókban amelyek a legfejlettebbek, és amelyeket legkevésbé súlyt a munkanélküliség.³²

---

²⁷ Ördög Kovács Márton (2020): *Minden, amit az önkéntes tartalékos szolgálatról tudni kell*. honvedelem.hu.

²⁸ Bodó Szabolcs (2022): *Egy új szolgálati forma: Az önkéntes katonai szolgálat*. Honvédségi Szemle. 55–56. o.

²⁹ 22/2024. (IX. 30.) HM rendelet egyes honvédelmi ösztöndíjakról.

³⁰ Kálmánfi Gábor (2022): *Évről évre nő a honvédség létszáma*. honvedelem.hu.

³¹ Military Balance+ (2024): *Magyarország személyi állományának változása 2014–24 között*.

³² Tóth István (2019): *Honvédség és társadalom-a forrás, amelyből meritünk*. Honvédségi Szemle. 132–143. o.

Ezt a problémát kétféleképpen próbálják orvosolni; egyfelől a katonai pályát szeretnék vonzóbbá, elérhetőbbé tenni, másfelől pedig a már szolgáló honvédek megtartására törekednek. Ennek első lépéseként komoly béremelésbe kezdtek, 2015–19 között átlagosan 50%-kal emelkedett a katonák fizetése, és az emelés a 2020-as években is fokozódott.³³ Újdonságként megjelent 2022-ben a fegyverpénz fogalma is, a katonák megbecsültségének jeleként, az állományba tartozóknak 6 havi fizetésnek megfelelő összeget osztottak ki, illetve a tiszti pálya népszerűsítése érdekében a honvédtisztjelöltek ösztöndíját is átalakították, a korábbi összeget jóval meghaladó fizetésben részesülnek 2022 szeptemberétől a hallgatók.³⁴

A 2024-ben megjelent 137/2024. (VI. 28.) Kormány rendelet a honvédek jogállásáról (Hjkr.) tovább fokozza a katonai pálya előnyeit, hiszen a rendelet által meghatározott új illetménytáblák a katonák számára versenyképesebb jövedelmet biztosítanak, az alsó és felső sávhatárok emelkedése lehetőséget ad arra, hogy a katonák anyagi szempontból stabilabb helyzetbe kerüljenek, ami hozzájárulhat a morál és a motiváció növeléséhez, továbbá az állomány hatékonyabb munkavégzéséhez.³⁵ A 9/2024. (VI. 28.) HM rendelet, mely a hivatásos és a szerződéses katonai szolgálatra való egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények és ellenőrzésük keretszabályairól szóló rendelkezéseket tartalmazza újabb mérföldkönek tekinthető a Honvédség történetében. Ezen rendelkezések könnyítettek a katonai alkalmasság feltételein, aminek köszönhetően a társadalom nagyobb szegmense vált hadra foghatóvá.³⁶ A 8/2023. (I. 17.) Kormány rendelet pedig lehetővé tette, hogy a 45. életévüket betöltő, legalább 25 év tényleges szolgálati viszonyban töltött idővel rendelkező katonákat szolgálati viszonyukból fel lehessen menteni, és a nyugdíjkorhatár eléréséig szolgálati juttatásban részesüljenek. Ez a rendelkezés leginkább a főtiszti állományt érintette, és a szervezetben való előmenetelt könnyítette meg.³⁷

Ezek a rendelkezések a fiatal lakosság bevonására születtek meg, akiknek egy kiszámítható, biztos előmenetelt és anyagi biztonságot kívántak nyújtani. A cél a Honvédség megfiatalítása, és egy dinamikus, megújulásra képes innovatív szervezet kialakítása volt, mely képes szembenézni a jövő kihívásaival. Továbbá 2015-óta különleges jogrendi kormányzás van Magyarországon tömeges bevándorlás okozta válsághelyzetre és háborús veszélyhelyzetre hivatkozva, melynek köszönhetően a

---

³³ Honvédelmi Minisztérium (2017): *Januártól tovább emelkedik a katonák bére*. honvedelem.hu.

³⁴ Holló Bettina (2022): *Tízszázalékos béremelés és hathavi fegyverpénz vár a katonákra 2022-ben*. Index.hu.

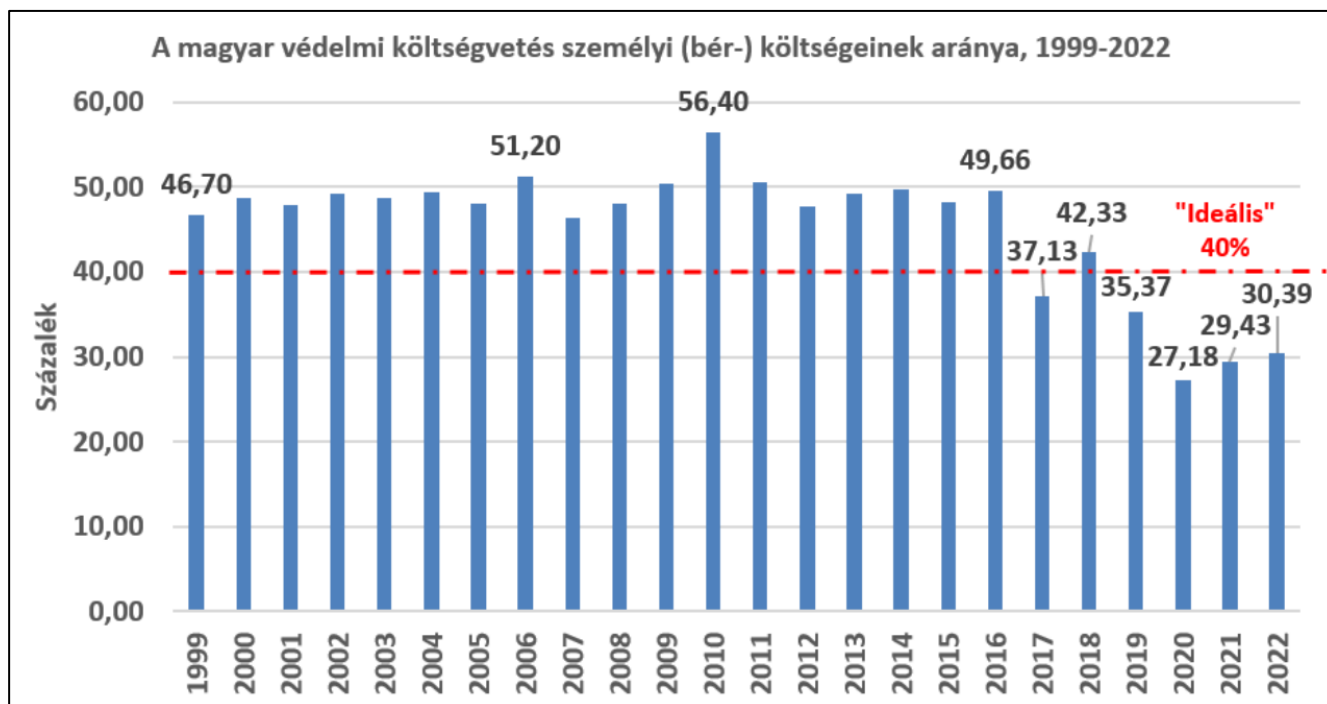
³⁵ 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról.

³⁶ 9/2024. (VI. 28.) HM rendelet a hivatásos és a szerződéses katonai szolgálatra való egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények és ellenőrzésük keretszabályairól.

³⁷ 8/2023. (I. 17.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény hatálya alá tartozókra vonatkozó egyes veszélyhelyzeti intézkedésekről.

honvédek nem tudnak leszerelni, ezért a szervezetben rekedt embereknek és a frissen beáramló új munkaerőnek köszönhetően a Magyar Honvédség létszáma képes folyamatosan növekedni.

Mindezen szervezeti fejlesztések azt a célt szolgálják, hogy Magyarország egy erős, a 2016-os varsói NATO csúcstalálkozón megállapodottak szerint elrettentésre alkalmas haderővel rendelkezzen, mely a 2021-es *Nemzeti Katona Stratégiában* foglaltak értelmében reziliens, és képes adaptálódni a változó biztonsági környezethez, a 2020-as évtized komplex kihívásaihoz. Ezek az intézkedések ugyanakkor sok forrást emésztnek fel, aminek köszönhetően a fegyverbeszerzések hatalmas volumene ellenére is növekedésnek indultak a személyi költségek aránya, ugyanakkor még mindig egy kifejezetten egészséges szinten vannak.

2. ábra: A magyar honvédelmi költségvetés személyi kiadásainak aránya, 1999-2022.

Forrás: Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO-kötelezettségek teljesítése.* Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések.

2.3 A Magyar Honvédség szervezeti átalakítása

A Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Programmal összhangban a fegyveres erők szerkezeti átalakítását is el kellett végezni, egy sokkal hatékonyabb, gyorsabb reagálásra képes szervezet megteremtését tűzték ki célul a döntéshozók. Ennek első lépéseként 2019-ben szétválasztották egymástól a Honvédelmi Minisztériumot és a Magyar Honvédséget, a Honvédelmi Minisztérium 2019-től az irányítói, a kontroll- és a közigazgatási feladataira, míg a Magyar Honvédség újonnan megalakuló parancsnoksága a katonai feladatok vezetésére és azok végrehajtására fog koncentrálni. 2023-ban megtörtént a Honvédség újabb strukturális átalakítása, a Magyar Honvédség Parancsnokságát felváltotta

a Honvéd Vezérkar, mely az MH katonai tevékenységének felső és műveleti szintű feladatait irányító vezető szerve, továbbá átnevezték és szervezték a Honvédség alakulatait.³⁸

Magyarország legmagasabb harcászati egysége a dandár, szárazföldi képességei két dandár köré szerveződnek; az MH Bocskai István 11. Páncélozott Hajdúdandár és az MH Klapka György 1. Páncélosdandár képezik a haderő központját. Ez nem véletlen, hiszen ezen egységek alkotják Magyarország NATO felajánlását, az előbbi közepesdandárt 2023-óta, az utóbbi nehézdandárt pedig 2028-tól fogják a NATO rendelkezésére bocsájtani. A tatai gépesített lövészdandár megy át a legnagyobb fejlődésen, hiszen az elkövetkező években egy zászlóaljnyi *Leopard 2A7*-tel (44 db) és egy tüzérosztálynyi (24 db) *Panzerhaubitze 2000*-es láncaltalpas önjáró löveg hadrendbe állításával, illetve alegységeinek nagyszámú *Lynx* gyalogsági harcjárművel, illetve *Gidrán* harctámogató harcjárművel való felszerelése útján fogja elérni a kívánt erősséget, és a képességet arra, hogy páncélosdandárrá váljon. A cél az lenne, hogy a felajánlott képességeket ne modulrendszerben, az adott feladatra állítsák össze, hanem békeidőszakban is létező kötelékeket akarnak kialakítani.³⁹

Ezen képességeken túl az MH rendelkezik még egy páncélozott gyalogdandárral, különleges műveleti dandárral és négy ezreddel, melyek felderítő, műszaki, vegyvédelmi, illetve tűzszerész és folyamór feladatokra szakosodtak. A megrendelt új eszközök elegendőek lesznek ahhoz, hogy a négy dandár és három ezred eszközigényét fedezzék, ugyanakkor a jövőben várhatóan továbbiak beszerzésére lesz szükség, amennyiben szeretnék növelni a Honvédség létszámát, és egységeinek mennyiségét. Továbbá 2020-ban létrehozták az MH Tartalékképző és Támogató Parancsnokságot, mely a haderő fenntartásán felül többek között a tartalékos ezredeket is koordinálja, melyekből jelenleg hét található meg az országban.⁴⁰

A légierőt tekintve Magyarország egy repülődandárral, helikopterdandárral és légvédelmi rakétaezreddel rendelkezik. Ezen egységekre is igaz, amit a szárazföldi haderőnemenél is megfigyelhetünk, hogy feltöltöttségük nem teljes, és számos további eszközbeszerzésre lenne szükség ahhoz, hogy például a repülődandár ténylegesen 48 géppel rendelkezzen, a tervekben foglalt 18 *Gripennel* szemben. Ugyanakkor ezen egységek feltöltésére forráshiány végett valószínűleg nem kerülhet sor a közeljövőben. Az ország három repülőtérral rendelkezik, a kecskeméti ad helyet a *Gripen* flottának, a szolnoki a forgószárnyasok kiszolgálásáért felel, a pápai pedig nemzetközi szinten is kiemelkedő jelentőséggel bír, ugyanis nemcsak magyar bázisként működik, hanem a NATO Stratégiai

---

³⁸ Nyulas Szabolcs (2019): *Új alapok, tiszta viszonyok a Magyar Honvédség vezetésében*. honvedelem.hu.

³⁹ Hottó István (2024): „Történelmi helyzetben élünk...” – Beszélgetés dr. Böröndi Gábor vezérezredessel, a Honvéd Vezérkar főnökével. Honvédségi Szemle. 1–15. o.

⁴⁰ Honvédelem (2022): *Honvéd Vezérkar*. honvedelem.hu.

Légiszállítási Képesség (SAC) központja is. A légiszállítási képességek fejlesztése fontos prioritásként jelent meg a modernizációs programokban, amelyek során az ország elkötelezte magát új csapatszállító és nehéz teherszállító gépek beszerzésére, melyek elengedhetetlenek a katonai műveletek lefolytatásához, és az ország missziós szerepvállalásának növeléséhez.⁴¹

2.4 Technológiai fejlesztések és fegyverbeszerzések

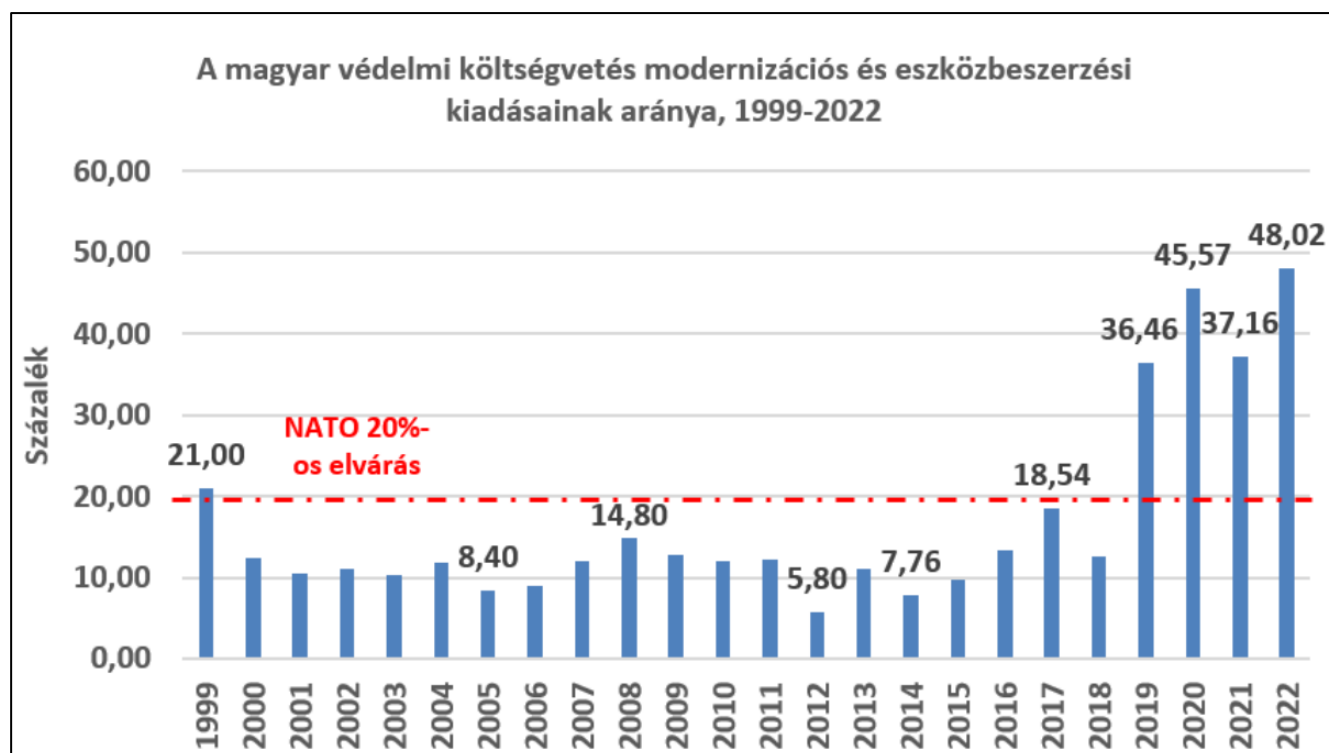
A 2008-as válságból való kilábalás és a gazdasági fejlődés 2016-ban a politikai akarattal párosulva lehetővé tette azt, hogy elkezdődjön a Magyar Honvédség korszerű haditechnikai eszközökkel történő átfegyverzése. A fegyverbeszerzések azt a célt szolgálták, hogy Magyarország teljesítse a NATO-nak tett newporti vállalását, mely szerint a GDP 2%-át védelmi kiadásokra, azon belül is 20%-ot technológiai modernizációra fordítson.

A NATO által megkövetelt minimum 20%-os modernizációs arány inkább konzervatív megközelítésnek számít, amely kevésbé ambiciózus, de mégis megfelelő alapot nyújt a haderőfejlesztéshez. A védelmi költségvetés funkcionális megoszlása kapcsán a nemzetközi tapasztalatok alapján ideálisnak tartott arány a 30-30-40 felosztás, amely 30%-ot juttat modernizációra, 30%-ot a működésre és fenntartásra, míg 40%-ot a személyi kiadások fedezésére. Ez az egyensúly biztosítja a haderő hosszú távú, fenntartható és egészséges fejlődését, hiszen elkerüli azt a veszélyt, hogy a túlzott modernizációs költségek a későbbiekben fenntarthatatlanná tegyék az eszközpark karbantartását, illetve, hogy a magas bérköltségek akadályozzák a szükséges fejlesztések megvalósulását.⁴²

---

⁴¹ Hottó István (2024): „Történelmi helyzetben élünk...” – Beszélgetés dr. Böröndi Gábor vezérezredessel, a Honvéd Vezérkar főnökével. Honvédségi Szemle. 1–15. o.

⁴² Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO-kötelezettségek teljesítése*. Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések. 1–9. o.

3. ábra: A magyar honvédelmi költségvetés modernizációs és eszközbeszerzési kiadásainak aránya, 1999-2022.
 Forrás: Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO-kötelezettségek teljesítése*.
 Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések.

Láthatjuk, hogy 2019-től a magyar védelmi kiadások döntő részéből eszközbeszerzések valósultak meg, de az adatok globális szinten is kiugrónak számító növekedése csak a sok, közel azonos időben megkötött beszerzési szerződésnek köszönhető, és a jövőben feltehetőleg normalizálódni fog, már csak a megnövekedő működési költségeknek köszönhetően is. A beszerzések fellendülését a biztonsági helyzet romlása, és a védelmi képességek csökkenésének megállítása indokolta, a hidegháborús fegyvereket NATO kompatibilis, interoperabilitásra alkalmas eszközökre kellett cserélni.⁴³

A haderő modernizációját a légi képességek megerősítésével kezdték, mivel ennek a haderőnemnek az eszközei amortizálódtak le legjobban. 2018-ban a magyar honvédség 20 darab *HI45M* könnyű többcélú helikoptert vásárolt, amik kiválóan alkalmasak csapatszállításra, felderítésre és harctámogatási feladatok ellátására. Ugyanebben az évben megrendelték a *H225M* közepes szállító helikoptereket is (összesen 16 darabot), amelyek szintén többcélú használatot biztosítanak, beleértve a légi szállítást és a harci műveletek támogatását. E két helikoptertípus célja a honvédség korosodó *Mi-17*-es flottájának kiváltása és a helikopteres műveleti képességek korszerűsítése. Továbbá a későbbiek folyamán 2 darab *Airbus A319* és 2 *Falcon 7x* csapatszállító repülőgép is beszerzésre került, a légi szállítóképességek növelése érdekében, illetve 8 darab *Zlin-242L* és *143L* kiképző repülőgép is

⁴³ Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO-kötelezettségek teljesítése*. Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések. 1–9. o.

rendszeresítésre került a pilótaképzés fokozása érdekében.⁴⁴ 2020-ban Magyarország két brazil *KC-390 Millennium* szállító repülőgépet rendelt, amelyek sokoldalúságuk miatt alkalmasak csapatszállításra, teherszállításra és légi utántöltésre is egyaránt. Az első gép 2024-ben érkezett Magyarországra, és fő célja az ország nemzetközi katonai műveletekben való részvételi képességének támogatása. A már meglévő képességeket is kívánja fejleszteni a kormány, a hadrendben álló 14 *Gripen*hez további 4 darab fog a közeljövőben csatlakozni.⁴⁵

A szárazföldi erők megerősítése végett 2018-ban Magyarország 12 használt *Leopard 2A4* típusú harckocsit lízingelt kiképzési célokra, míg 44 darab vadonatúj *Leopard 2A7+* harckocsit rendelt a Krauss-Maffei Wegmann-tól, amelyek a világ egyik legkorszerűbb páncélos eszközei közé tartoznak. Az új harckocsik célja a régi, *T-72* típusú harckocsik leváltása és a szárazföldi haderő harcképességének jelentős növelése. 2019-ben a honvédség 24 darab *PzH 2000* önjáró tarack beszerzését írta alá, amelyek a tüzérség modernizálását szolgálják. Ezek az eszközök a régi, elavult tüzérségi rendszereket váltják ki, és nagy hatótávolságú, precíziós tüzerőt biztosítanak a magyar erők számára.⁴⁶ 2020-ban Magyarország 218 darab *Lynx KF41* típusú gyalogsági harcjárművet rendelt a Rheinmetalltól.⁴⁷ Ez a beszerzés a magyar szárazföldi erők legnagyobb modernizációs lépéseinek egyike, mivel a *Lynx* a régi, *BTR* típusú páncélozott járműveket váltja ki, illetve a *BMP-1* típus majd két évtizeddel ezelőtti kivonása óta a Magyar Honvédség nem rendelkezett a nehézlövész erők gerincét képző lánctalpas gyalogsági harcjárművel. A szállítások 2024-ig várhatók, jelentős részük (172 db) pedig Magyarországon kerül összeszerelésre, a *Gidránokhoz* hasonlóan, melyből 300 darabot rendelt meg az MH 2019-ben, és harctámogató, harcbiztosító feladatokban kívánják hasznosítani őket.⁴⁸

2021-ben Magyarország beszerezte a *NASAMS III.* légvédelmi rakétarendszert, amely közepes hatótávolságú föld-levegő rakéták kilövésére alkalmas. Ez a fegyverrendszer újdonságnak számít, az MH korábban nem rendelkezett ilyen képességgel, illetve az izraeli gyártású *ELM-2084*-es radarra is nagy szükség volt, minőségbeli ugrást jelent a korábbi rendszerekhez képest.⁴⁹ Ezen felül Magyarország 2023-

---

⁴⁴ Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére.* Hadtudomány. 144. o.

Military Balance+ (2024): *Magyarország eszközbeszerzései 2014–24 között.*

⁴⁵ Magyarország Kormánya (2024): *Fogadták az első magyar KC-390 katonai szállítórepülőgépet.* kormány.hu.

⁴⁶ Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére.* Hadtudomány. 144. o.

⁴⁷ Honvédelem (2020): *Lynx gyalogsági harcjárműveket kap a Magyar Honvédség.* honvedelem.hu.

⁴⁸ Kovács Géza Péter (2022): *A Hidrán 4×4 harcjármű gyártása Magyarországon.* vedelmiiparblog.hu.

⁴⁹ Economx (2023): *Belehúz a magyar hadiipar, ambíciózusak a tervek.* economx.hu.

ban más európai országokkal összefogva, közös beszerzés keretében szeretne a jövőben *Patriot* légvédelmi rendszert is telepíteni.⁵⁰

A Digitális Katona Program részeként a harcoló állomány képességeinek javítását tűzték ki célul, a modern technológiai megoldásokat, például a HM EI (HM Elektronikai, Logisztikai és Vagyonkezelő Zártkörűen Működő Részvénytársaság) által kifejlesztett humán monitor és éjjellátók, műholdas navigációs és térképészeti eszközök integrálását a Honvédségbe.⁵¹ Fejlesztettek továbbá a katonák személyes tartozékain, új kevlár sisakot és egyenruhát rendszeresítettek, illetve a katonák kézfegyverein is változtattak, bevezetésre kerültek a Ceska Zbrojovka-által kifejlesztett *CZP-07*, *P-09* pisztolyok, a *CZ SCORPION EVO 3* géppisztoly, és a *CZ BREN 2* gépkarabély. Ezen fegyverek segítik a szövetségen belüli interoperabilitást, hiszen nyugati típusú, NATO szabványos lőszerrel tüzelnek, de a *BREN 2* előnyére válik az is, hogy képes mind a 5,56×45 mm-es (NATO sztenderd) és 7,62×39 mm-es (*AK*) lőszerrel történő tüzelésre. További mérföldkönek tekinthető a *Spike LR2* irányított páncéltörő rakéták (illetve a gyalogosan hordozható indítóállványaik) és a *Carl Gustaf M4* többfunkciós gránátvető beszerzése, mivel ezen eszközök jelentősen növelik a gyalogság tűzerejét.⁵²

A fentebb felsorolt fejlesztések által nagy számú elavult, hadrendből kivont fegyverzet keletkezett, melyeket a Magyar Honvédség külföldre próbál meg továbbértékesíteni. Szerbia előszeretettel vásárolja meg a leselejtezett szovjet haditechnikai eszközöket, többek között a *2K12 KUB* légvédelmi rakétarendszer radarjait, és néhány tucat *BTR*-t is megvásároltak, ugyanakkor a fegyverzet nagy része fémhulladékként kerül újraértékesítésre.⁵³

A *Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Programnak* köszönhetően Magyarország katonai kiadásai az utóbbi évtizedben jelentősen megugrottak. 2022-re sikerült is elérni a GDP arányos 2%-os védelmi kiadást, és pozitív fejleményként értékelhető az is, hogy a fejlesztések a koronavírus járvány okozta gazdasági nehézségek ellenére sem torpantak meg. A biztonsági helyzet kiszámíthatatlansága, fokozatos romlásából következik, hogy az ország vezetése valószínűleg a továbbiakban is kiemelt prioritásként fogja kezelni a honvédelmet, és a haderőfejlesztést.

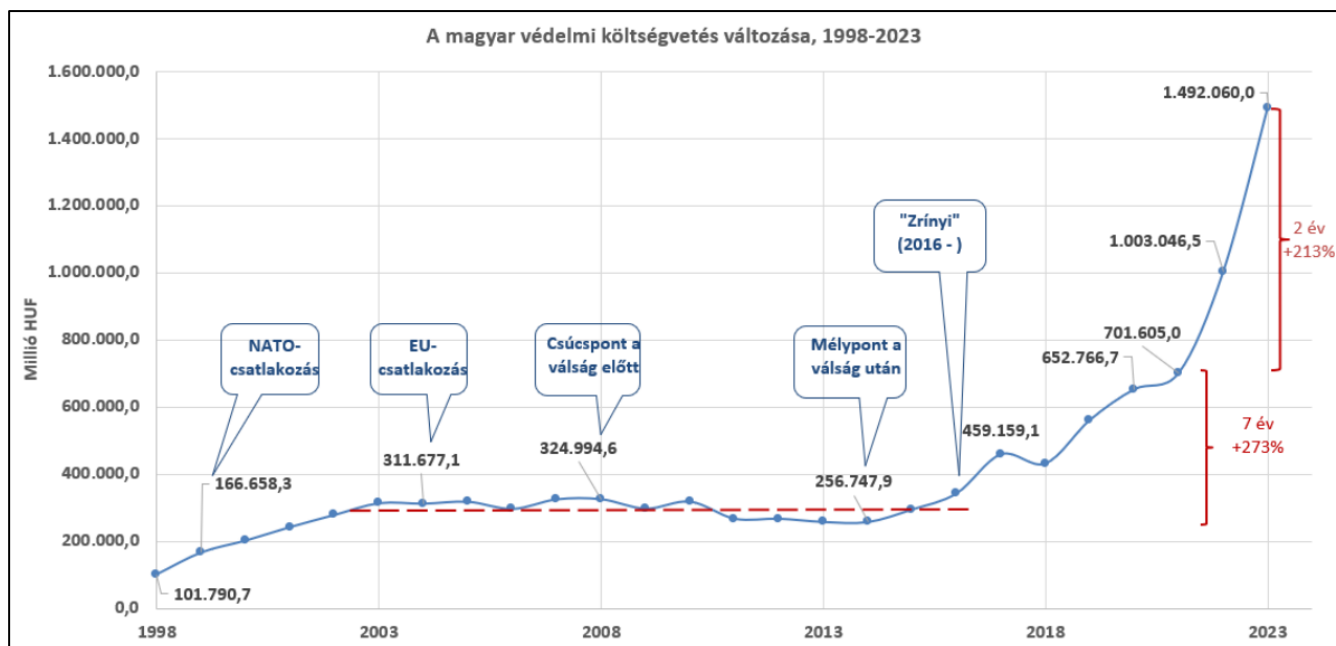
⁵⁰ Portfolio (2023): *Megszületett a döntés, Magyarország is beszáll: a világ legmodernebb rakétarendszerei védik majd Európát.* portfolio.hu.

⁵¹ Tasi Tibor (2019): *Digitális megoldások a jövő hadseregében.* uni-nke.hu.

Sticz László – Seprődi-Kiss Árpád (2020): *A Magyar Honvédség képességfejlesztése, egy korszerű haderő megteremtése.* Hadtudomány. 18–19. o.

⁵² Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére.* Hadtudomány. 144. o.

⁵³ Vermes Ádám (2024): *Fegyverkezik Szerbia: Magyarországtól vásároltak orosz harcjárműveket.* economx.hu.
Dunai Péter (2024): *Korszakváltás a magyar légvédelemben – Jön a NASAMS, megy a KUB.* vg.hu.

4. ábra: A magyar védelmi költségvetés változásának meghatározó eseményei, 1998-2023.

Forrás: Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO-kötelezettségek teljesítése.* Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések.

5. ábra: Magyarország GDP arányos védelmi kiadásai 2008-24 között.

Forrás: A szerző saját szerkesztése.
Military Balance+ adatai alapján.

2.5 Védelmi ipari fejlesztések és nemzetközi együttműködések

A haderőfejlesztés fontos eleme a háterszág, a hazai hadiipar fejlesztése, mely a *Zrínyi Haderőfejlesztési Programban* kiemelt helyet foglal el, és részben kiegészíti az *Irinyi Programot*, ami már 2015-ben stratégiai ágazattá nyilvánította a védelmi ipart. A hazai fegyvergyártás számos előnnyel rendelkezik, többek között munkahelyeket teremt, gazdaságélénkítő hatással jár, illetve csökkenti a többi országtól való kiszolgáltatottságot. Az exportlehetőségeknek köszönhetően nagy számú bevétel keletkezhet, a fegyvereladásokból létrejövő profit gazdaságba történő visszaforgatása újabb fejlesztések megvalósulását teszi lehetővé.⁵⁴

A korlátozott magyar gazdasági lehetőségek ugyanakkor nem tették lehetővé, hogy hazai gyártású, saját fejlesztésű hadiipari terméket kezdjen el Magyarország forgalmazni. Szükség volt a nemzetközi együttműködésekben rejlő lehetőségek kiaknázására, a külföldi befektetők országba csábítására, és az általuk képviselt technológiába való betársulásra.

2017-ben újraindították a magyar kézfegyvergyártást, megkezdték Kiskunfélegyházán a HM Arzenál Zrt. megbízásából az építkezést, és megtették a termelésre való felkészüléseket. A gyár bérnyújtására lett ráállítva, és az MH katonáinak kézfegyvereinek cseh licensz alapján történő gyártása vált a fő profiljává, de a bajor Unique Alpine AG és a belga FN Herstal cégek számára is készítenek eszközöket.⁵⁵ A cseh licensz 10 év időtartamra és 200 000 fegyver legyártására szólt, mely bőven kielégíti az MH kézfegyver igényeit, a megvásárolt exportjognak köszönhetően a fegyvereket nemzetközi szinten is értékesítheti a gyár, például a cseh haderő számára.⁵⁶ Az Arzenál vállalat végzi továbbá az Izraeltől megvásárolt *ELM-2084* radarok gyártását Nyírteleken.⁵⁷

2018-ban az Airbus és Magyarország között megszületett az együttműködésről szóló megállapodás, és közösen létrehoztak egy vegyesvállalatot Gyulán, amely a helikopterek dinamikus alkatrészeinek gyártására szakosodott. A Kormány részéről az elsődleges motiváció ennél a beszerzésnél is a hazai eszközpark fenntartása, és a meglévő gépek belföldön való szervizelésének biztosítása volt.⁵⁸

A gyárak létesítésénél fontos szempont volt az is, hogy ne csak összeszerelő műhelyek települjenek az országba, hanem a kutatás fejlesztés új erőre kapjon, és Magyarország a haditechnikai

---

⁵⁴ Nemzetgazdasági Minisztérium (2016): *Irinyi Terv – Az innovatív iparfejlesztés irányának meghatározásáról*. 67–68. o.

⁵⁵ Snoj Péter (2020): *Nemzetközi színvonalú magyar fegyvergyár*. honvedelem.hu.

⁵⁶ Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére*. Hadtudomány. 145. o.

⁵⁷ Pestisrácok (2021): *A világ legfejlettebb radarjai védhetik a magyar légteret*. pestisracok.hu.

⁵⁸ Airbus hivatalos honlapja (2019): *Airbus Helicopters and Hungarian Government to establish manufacturing site in Gyula*. airbus.com.

innováció éllavasává váljon. Ennek a kezdeményezésnek egy fontos mérföldköve volt a 2019-ben megnyitott ZalaZONE Járműipari Tesztpálya, mely egy kiemelkedő, integrált kutatási és fejlesztési központ, amely világszerte támogatja az innovációt és a kísérleti projektek megvalósulását, miközben szoros együttműködést tart fenn neves egyetemekkel és ipari szereplőkkel. A tesztpálya előnye, hogy nem csak katonai, de civil szempontból is kiválóan hasznosítható, ezért számos céget vonz a térségbe az Európában is egyedülállónak számító létesítmény.

A tesztpálya közelsége csábította a térségbe a Rheinmetall-t is, a német hadiipari vállalat Zalaegerszegen alapított vegyesvállalatot, és létesített *Lynx* gyárat. A magyarországi létesítményben fogják előállítani a Magyar Honvédség *Lynx*-einek nagyrészét, illetve karbantartásukat is itt fogják elvégezni. A vállalat Magyarországra települése több előnnyel is jár, például az ország részt tud vállalni a *Panther KF51* harckocsi kifejlesztésében, a folyamat során keletkező tapasztalatok hosszútávon meghatározhatják a magyar hadiipar fejlődésének irányát, a harceszközök exportálásával pedig jelentős mértékben hozzájárulhat a magyar gazdaság növekedéséhez.⁵⁹ A gyümölcsöző együttműködésnek köszönhetően 2022-ben lőszergyárat létesítettek a Rheinmetall segítségével Várpalotán, a létrejövő vegyesvállalat kezdetben 30 milliméteres lőszert fog gyártani a *Lynx*-eknek, de tervben van a termékpaletta bővítése is, 2025-től szeretnék nagy kaliberű tüzérségi lőszeret is gyártani. A lőszeret elsősorban külföldi exportra szánják, de várhatóan az MH hadianyagbeszerzése is innen fog megvalósulni.⁶⁰ Ugyancsak a Rheinmetall-al és az izraeli UVision-al kooperálva *Hero* drón gyárat terveznek az országban felállítani, továbbá tervben van a dróntípus hadseregbe való integrálása is.⁶¹

Az utóbbi években Törökországgal is szorosabbra fonta Magyarország a védelmi együttműködést, számos megállapodás született a két fél között. A Rába Autóipari Holding Nyrt. a török Nurol Makina céggel közösen *Gidrán* páncélozott harcjárművek gyártásáról állapodott meg, a vegyesvállalat Győrben kezdi meg működését, és a járműgyártáson felül azok fejlesztésén is dolgozni fog.⁶² A HT Division is törökökkel közös kutatást-fejlesztést végez, és modern fegyverek gyártását tervezik elindítani, melyeket a későbbiekben az MH is hasznosíthat.⁶³ Innovációs szempontból fontos még a német DND GmbH. vállalatot megemlíteni, mely Kaposváron tervez kutató-fejlesztő központot létrehozni, illetve Vecsés székhellyel páncéltörő fegyverek gyártását tervezik elindítani.⁶⁴

---

⁵⁹ Rheinmetall Hungary Zrt. hivatalos honlapja.

⁶⁰ Navarrai Mészáros Márton (2024): *Növekszik a Várpalota közelében épülő lőszergyár*. honvedelem.hu.

⁶¹ Baranyai Gábor (2023): *Kamikaze drónok készülnek Magyarországon*. Magyar Nemzet.

Portfolio (2023): *Itt a bejelentés: kamikaze-drónokat vásárol a magyar kormány*. portfolio.hu.

⁶² Magyar Nemzet (2023): *Magyarországon fogják gyártani a Gidrán harcjárműveket*. magyarnemzet.hu.

⁶³ HT Division hivatalos honlapja.

⁶⁴ Bányász Eszter (2024): *Magyar szerep a jövő páncéltörő eszközének gyártásában*, honvedelem.hu.

A fentebb említett hadiipari fejlesztéseken túl érdemes még megvizsgálni a cseh Aero Vodochody magyar felvásárlását, a cég több mint 80%-a magyar kézbe került, és kiképző és felderítő repülőgépek fejlesztése és gyártása a fő profilja. Ők gyártják a *L-39NG* kétüléses sugárhajtású kiképző és könnyű harci repülőgépet, melyből Magyarország is kíván beszerezni.⁶⁵ Továbbá a magyar gyártók közül még az Ikarus Járműtechnikai Kft. profitált sokat a haderőfejlesztésből, ugyanis az MH busz igényeit ők elégítik ki.⁶⁶

Mindezen védelmi ipari fejlesztéseket áttekintve elmondhatjuk, hogy az elmúlt 10 évben sikeresen újjáélesztették a magyar fegyvergyártást, és kiváló úton haladunk afelé, hogy az ország önellátó legyen haditechnikai eszközökből. A haditechnikai kutatások megélénkülésének hatásra az ország a jövőben nem csak összeszerelő üzemként, hanem az innováció egyik központjaként is funkcionálhat, mely pozitív lecsapódásokkal jár a magyar gazdaság és társadalom egészére egyaránt. A jövő kihívása az lesz, hogy a megnövekedett igényeket Magyarország ki tudja elégíteni, és szakképzett, nagy tudással rendelkező munkaerőt képezzen ki annak érdekében, hogy a fejlődési folyamat a jövőben is folytatódhasson.

---

⁶⁵ Portfolio (2022): *Megkezdődött az L-39NG-k sorozatgyártása.* [portfolio.hu](https://www.portfolio.hu).

⁶⁶ Fejervár (2017): *Újra élet költözött a székesfehérvári Ikarus-gyár csarnokaiba.* [fejervar.hu](https://www.fejervar.hu).

3. Lengyelország haderőreformjának bemutatása

A következő fejezetben a lengyel haderőreform ismertetésére fog sor kerülni, rögzítésre kerülnek a haderőfejlesztés motivációi, céljai és ambíciója is. Bemutatom a szervezeti átalakításokat és humánpolitikai változásokat, továbbá a főbb fegyverbeszerzéseket és védelmi ipari fejlesztéseket, illetve ezen intézkedések értékelésére is sort keríték.

3.1 A lengyel haderő modernizációs stratégiája

2014-ben és 2022-ben is bebizonyosodott, hogy Európában a béke törekeny lábakon áll, és hogy a lengyelek 2008-as hipotézise helytálló, mely szerint Oroszország sokkal inkább fenyegetést, mint partnert jelent az európai államok számára. A 2014-es walesi NATO csúcson részben a lengyel kormány aggodalmainak hatására a NATO megkezdte hosszú távú válaszának kidolgozását a keletről jövő biztonsági fenyegetésre a közép-kelet-európai térségében. Ezzel összefüggésben Lengyelország mindenekelőtt a Szövetség keleti szárnyának megerősítésére, és reagálási idejének csökkentésére törekedett, illetve a részes államok katonai képességeinek növelését támogatta. Ugyanakkor a tagállamok egy része nem értett egyet Lengyelország álláspontjával, és az Oroszország által jelentett fenyegetést csak ideiglenesnek sem, mint állandónak tartotta.⁶⁷

A bizonytalan biztonsági helyzet következtében a lengyel biztonságpercepció az évtizedek folyamán jelentős mértékben romlott, és a szövetségesek erőtlen fellépésének hatására a lengyel védelempolitikai fókusz áttevődött, az országuk védelmében egyre növekvő szerepet szánnak saját haderejüknek és képességeiknek, a szövetség nyújtotta kollektív védelmi garanciák mellett. Lengyelországban ezen védelmi fejlesztések több, egymást követő program során valósultak meg.⁶⁸

A haderőfejlesztési programok célja az volt, hogy Lengyelország a haditechnikai eszközeinek korszerűsítésével, a haderő átalakításával és a szövetségesek aktív bevonásával elrettentse a környező országokat egy esetleges, az ország területét célzó támadástól. Továbbá a hazai fegyvergyártás fellendítése, és a modernizációs folyamat fenntartása is fontos pontként jelent meg a lengyel stratégiákban.

Ambíciószintjét tekintve a modernizációs folyamatok célja az, hogy Lengyelország kontinentális szinten is kiemelkedő katonai hatalommá váljon, 2032-re Európa egyik legkorszerűbb és legnagyobb haderejével kívánnak rendelkezni.⁶⁹ Továbbá a NATO partnerek számára ideális befogadó orszaggá

---

⁶⁷ Pacuła, Przemysław (2014): *NATO Summit in Newport – Implications for Poland's National Security*. Casimir Pulaski Foundation.

⁶⁸ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja* című publikáció kézírata. 24–30. o.

⁶⁹ Ministry of National Defence Republic of Poland: *Polish Defence in the Perspective of 2032*. gov.pl.

kívánnak válni, és a szövetséges államok katonáinak Lengyelországban történő állomásoztatásáért dolgozik a lengyel vezetés. Szeretnék elérni, hogy aktív katonai jelenlétet valósítson meg a szövetség Kelet-Közép-Európában, ezzel is fokozza az Oroszországgal szembeni elrettentését. Ennek jeleként a szzczecini Multinational Corps Northeast (MNC-NE) és a bydgoszezi Joint Force Training Centre (JFTC) a 2016-os varsói csúcsértekezlet után kiegészült 2017-ben Multinational Division North East-el (MND-NE) amely a NATO gyorsreagálási képességeinek irányításáért felelős a térségben, és biztosítja, hogy az *Enhanced Forward Presence* védelmi kezdeményezés által a régióba telepített erők megfelelően összehangoltak legyenek. Fontos megjegyezni, hogy ezen erők rotációs jelleggel vannak az országban, tehát nem sértik a 1997-es *NATO-Oroszország Alapokmányt*.⁷⁰ Az Amerikai Egyesült Államok ugyanakkor közvetlenül is hozzájárul a lengyel területek védelméhez, 2020-ban Poznańban létrehozták az V. hadtest előretolt parancsnokságát avégett, hogy javítsák az Egyesült Államok katonai tevékenységének koordinálását a régióban. A 2022-es madridi csúcsértekezlet után a kirendeltség állandóvá vált, Fort Knox-ból áthelyezték az V. hadtest parancsnokságának a székhelyét Lengyelországba, a korábbi rotációs jelenlétet véglegesre fejlesztették.⁷¹ Összességében elmondható a lengyel haderőfejlesztésről, hogy a fejlesztések irányát nagyrészt a biztonságpolitikai helyzet változásai határozták meg, és a lengyel vezetés próbált minél naprakészebb válaszokkal reagálni a felmerülő kihívásokra.

2014 előtt a védelmi szektor ugyan kevesebb forrásban részesült, mint a rendszerváltás előtt, ugyanakkor a költségek nem estek drasztikusan vissza, többnyire 1,8% fölött alakultak.

---

⁷⁰ NATO: *Multinational divisions*. NATO hivatalos honlapja.

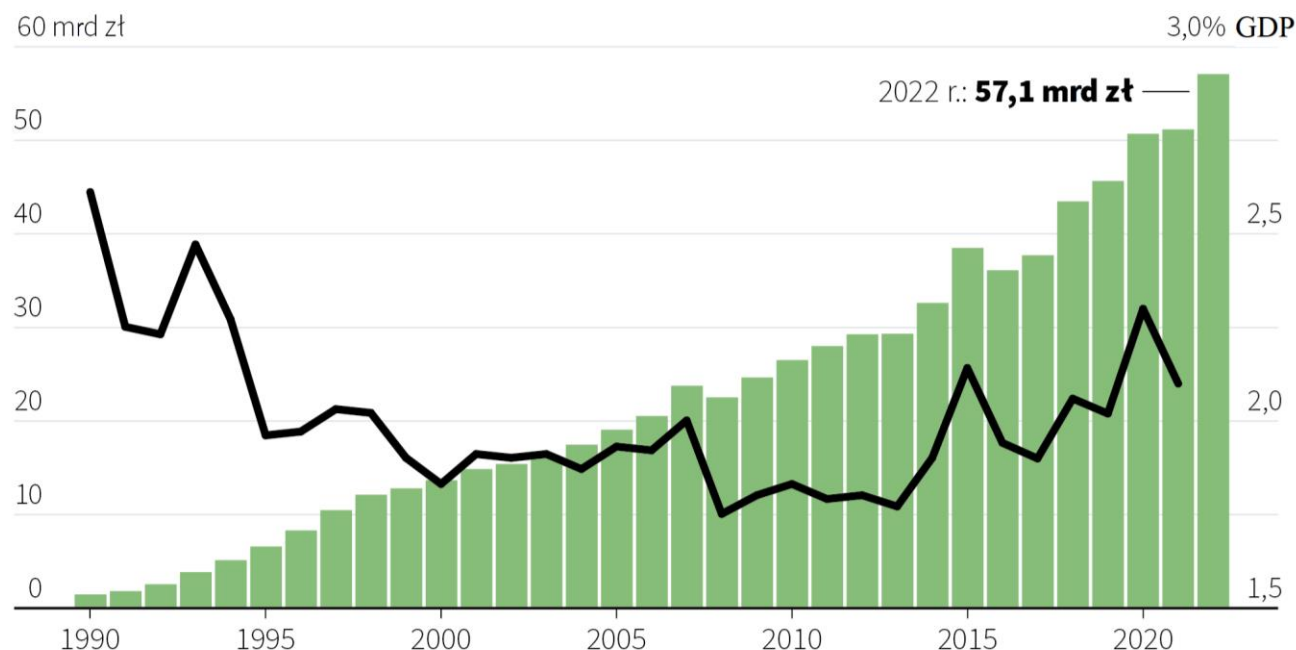
⁷¹ Ministry of National Defence Republic of Poland (2022): *The permanent HQ for US Army's V Corps will be established in Poland*. gov.pl.

Lengyel védelmi kiadások

Katonai kiadások Lengyelországban

Egy adott pénzügyi évben ■ milliárd zlotyi

— GDP százalékában

6. ábra: Lengyelország védelmi kiadásai 1990-2022 között.

Forrás: Polska Agencja Prasowa. Szerző fordítása.

Ez annak volt köszönhető, hogy a lengyel haderő az 1999-es NATO csatlakozás után a professzionalizáció útjára lépett, és az ehhez szükséges átalakítások komoly forrásokat emésztettek fel. 1999-ben 240 000 fős állománnyal rendelkeztek a lengyelek, ugyanakkor „*A lengyel fegyveres erők átépítési és korszerűsítési programja 2001–2006.*” című haderőfejlesztési terv a létszámukat 150 000 főre kívánta csökkenteni, mely számot „*A lengyel fegyveres erők professzionalizálási programja 2008–2010.*” még tovább redukálta, és végül 100 000 főben határozták meg a maximum létszámot.⁷² A leépítésekkel párhuzamosan ugyanakkor nagy mennyiségű nyugati fegyvert vásároltak a lengyelek, többek között *F-16*, *Leopard 2A4*, *Rosomak*, *C-295M*, *Spike*, *Regina*, *Poprad* harcjárművek is beszerzésre kerültek, melyekkel a szövetségen belüli interoperabilitást erősítették, a harceszközök 30%-a NATO kompatibilissé vált.⁷³

⁷² Kajetanowicz, Jerzy (2021): *Transformacja Sił Zbrojnych RP 1999-2020. Aspekt organizacyjny*. Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. 83–103. o.

⁷³ Bączyk, Norbert (2020): *Im ciebie więcej tym mniej – meandry rozwoju Sił Zbrojnych RP*. NTW magazin.

Mindezek fényében kijelenthetjük, hogy XXI. század elején a lengyel haderő sikeresen megtette a kezdő lépéseket egy modern, professzionális haderő felépítéséhez, amely hatékonyan képes a szövetséges országokkal történő együttműködésre. Továbbá a megkezdett reformok folytatásához a biztonsági helyzet romlása miatt a politikai vezetés is támogatóan lépett fel, és a folyamat intenzitásának fokozását sürgették.

3.2 A lengyel haderő személyi állományának fejlesztése

A 2014 utáni lengyel vezetés nehéz feladattal találta szemben magát, a biztonsági helyzet devalválódásának köszönhetően a haderőt újra kellett strukturálni. A megnövekedett fenyegetettség nem tette lehetővé, hogy a lengyel biztonság csak egy alacsony létszámú haderővel és hasonlóan kevés katonát mozgósítani képes szövetségesekkel rendelkezzen, fokozni kellett az önerőt a sikeres elrettentés érdekében. Továbbá a XXI. század komplex kihívásainak kezelésére új típusú módszereket kellett kidolgozni.

Az elsődleges problémát a haderő alacsony létszáma, és a területvédelmi erők teljes hiánya jelentette. A 2008-ban kezdődő „*A lengyel fegyveres erők professzionalizálási programja*” drasztikusan lecsökkentette az aktív állomány létszámát, illetve a 2008 végén eltörlésre kerülő sorkatonaság strukturális hiányosságokat eredményezett, nagy mértékben lecsökkentek a katonaság és a társadalom közötti kapcsolatok. Továbbá ezen program részeként a területvédelmi erők is megszüntetésre kerültek, ugyanis azok nem illettek bele a lengyelek kis létszámú, expedíciós haderő koncepciójába.⁷⁴ A szövetségen kívüli műveletek váltak az ország elsődleges fókuszává a NATO csatlakozás után, melyet jól mutat az is, hogy Lengyelországban külön haderőnemet alkotnak a különleges erők, illetve az átalakítási folyamat során sem szenvedtek megszorításoktól, sőt, a legmodernebb fegyvereket bocsátották a rendelkezésükre.

A szemléletmódváltás a Krím elleni orosz agresszió után került sor, 2015-ben Lengyelország megkezdte a visszatérést a területvédelemhez. Ennek elsődleges lépéseként újjászervezték a területvédelmi erőket, és külön haderőnemet alakítottak ki belőlük. A területvédelmi erőket helyi szinten, vajdasági alapon hozták létre, és a többi haderőnemtől független, önálló feladatok végrehajtására szánták őket. Két fajtájuk létezik 2022-óta: aktív és passzív, a kategóriák között a különbség abból fakad, hogy az aktív állomány részét képzők magasabb készenléti fokozatban vannak, és gyakrabban kerülnek behívásra. Elsődleges céljuk a reguláris szárazföldi erők feladatainak egy részének békeidőben történő átvállalása és kiegészítése, a nemzeti reziliencia erősítése, illetve a hazafias értékek társadalom felé

---

⁷⁴ Skrzypczak, Waldemar (2017): *Poland's Territorial Defence Force – Its Role, Significance and Tasks*. Casimir Pulaski Foundation.

történő közvetítése. Megalakulásuk óta számos műveletben vettek részt; a koronavírus járvány okozta válsághelyzet kezelésére a lengyel kormány 2020–22 között tartalékos erőket is bevetett a *Resilient Spring* és a *Lasting Resilience* műveletekben, továbbá az elmérgesedő fehérorosz határvillongások hatására 2021-ben a *Strong Support* művelet keretében tartalékosokat vetettek be a közös határszakaszuk védelmére, illetve 2022-től az ukrán menekültek koordinálására is használják őket.⁷⁵ Fontos megjegyezni, hogy a tartalékos háborús körülmények között nem helyettesíti a hivatásos katonát, hanem hibrid fenyegetésekre reagálva aszimmetrikus műveleteket hajt végre, erősítéseket emel, megpróbálja feltartóztatni a támadó csapatokat, illetve megszállók elleni partizánakciókat vitelez ki, és helyismeretével segíti a reguláris erők hadműveleteit.⁷⁶

Lengyelország védelmét elsődlegesen hivatásos hadereje garantálja, a Lengyel Fegyveres Erők feladata az ország védelme, beleértve a határok biztosítása és a terrorizmus elleni fellépés, valamint részvétel nemzetközi békefenntartó és válságkezelő műveletekben. A Lengyel Fegyveres Erők létszáma a jelenlegi tervek szerint 2035-re várhatóan megközelíti a 300 000 főt, amelyekbe beletartoznak a hivatásos katonák, a kiképzés alatt álló hivatásosok, a katonai akadémiák hallgatói, önkéntes katonai szolgálatot teljesítők, valamint területvédelmi feladatokat ellátó nem hivatásos katonák. A célkitűzések között szerepel, hogy a hivatásos katonák száma elérje a 250 000 főt 2035-re. Mindazonáltal az áhított létszám elérését több tényező akadályozza, a demográfiai tendenciák és a költségvetési korlátok is lassíthatják a folyamatot. Különösen a hivatásos katonák számának növelése jelenthet kihívást, mivel a hadseregbe belépők és a kilépők száma egyensúlyban van, részben a kedvező nyugdíjszabályok miatt, amelyek lehetővé teszik a 25 év szolgálat utáni visszavonulást.⁷⁷

A folyamat kedvező irányba terelése végett 2022-ben a kormány bevezette, hogy a 25 év szolgálati viszonyt elérők havi 1500 PLN, a 28,5 év szolgálati idővel rendelkező katonák 2500 PLN fizetésemelést kapnak. Az emberek megtartása mellett fontos célként jelent meg a fiatalok bevonása, melyet toborzási kampányokkal és kecsegtető lehetőségekkel kívánnak elérni. Ezek közé tartozik többek között az is, hogy 2022-óta az akadémiai képzést végző hallgatók rendfokozatuknak megfelelő fizetésben részesülnek, illetve végzéskor civil diplomát is szereznek katonai végzettségükön felül.⁷⁸

---

⁷⁵ Klisz, Maciej (2022): *The Polish Territorial Defence Forces (POL TDF)*. The Kingston Consortium on International Security.

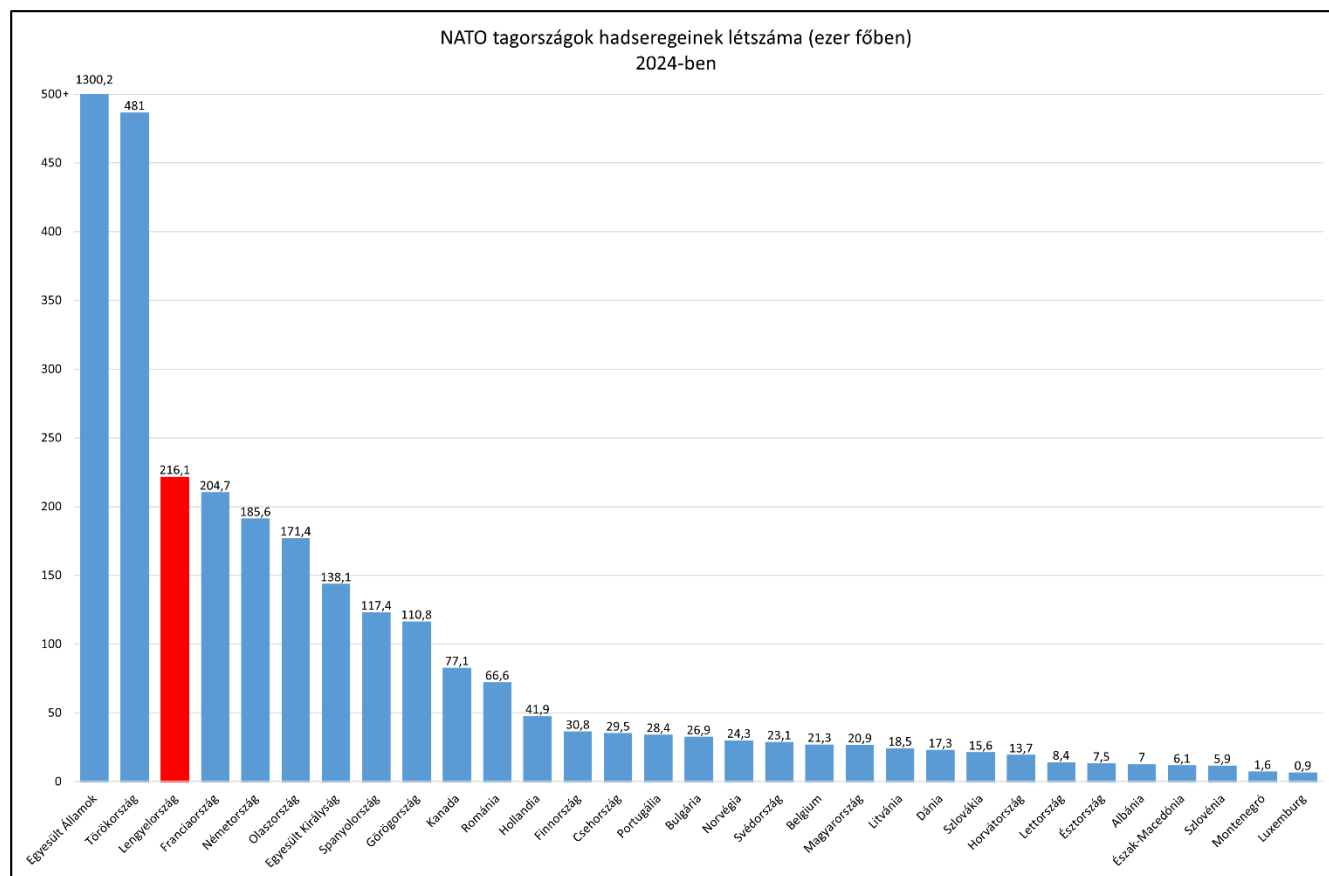
Oleksiejuk, Michał (2022): *Pulaski Commentary: The key premises of the Polish Homeland Defence Act*. Casimir Pulaski Foundation.

⁷⁶ Skrzypczak, Waldemar (2017): *Poland's Territorial Defence Force – Its Role, Significance and Tasks*. Casimir Pulaski Foundation.

⁷⁷ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 38–39. o.

⁷⁸ Chancellery of the Prime Minister, Republic of Poland (2022): *More troops and more money for defence – the Council of Ministers adopted a draft Homeland Defence Act*. gov.pl.

2022-ben majdnem 14 000 ember csatlakozott a Lengyel Fegyveres Erőkhöz, és ez a pályát elhagyók magas számának (9000 fő) ellenére is szignifikáns emelkedésnek mondható. Úgy néz ki, hogy Lengyelország képes lesz megvalósítani célját, és a közeljövőben Oroszországot (és Ukrajnát) követően a legnagyobb haderővel fog rendelkezni a kontinensen, illetve a NATO tagok közül is a harmadik helyre fog emelkedni, megelőzve ezzel Németországot és Franciaországot egyaránt.⁷⁹

7. ábra: NATO tagországok hadseregeinek létszáma 2024-ben.

Forrás: A szerző saját szerkesztése.

NATO (2024): *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2024)*. adatai alapján.

3.3 A lengyel haderő szervezeti átalakítása

Az ambiciózus létszámnöveléshez elengedhetetlenné vált a Lengyel Fegyveres Erők szerkezetének átalakítása. Új egységek felállítását tűzte ki célul a lengyel vezetés, illetve a meglévők struktúráját is meg kell reformálni, hogy hatékonyan tudjanak az orosz agresszió jelentette fenyegetettségekre reagálni. A változások leginkább a légi és szárazföldi haderőnemekre vonatkoznak, de a területvédelmi és a különleges műveleti erők is érintettek az átalakításban, bár az utóbbiról nem áll rendelkezésre bővebb információnk. Ugyanakkor a haditengerészet kimarad ezen folyamatból, funkciója

⁷⁹ Tilles, Daniel (2023): *Polish armed forces recorded highest recruitment in 2022 since end of compulsory military service*. Notes from Poland.

továbbra is csak a partvédelemre és a szövetséges csapatokkal való együttműködésre korlátozódik, és a létszámát sem kívánják jelentősen megnövelni.⁸⁰

A lengyel légierő napjainkban két taktikai repülőosztállyal rendelkezik, mindkettő három repülőszázadból áll, központjaik Świdwin-ben és Poznań-ban találhatóak. Emellett létezik egy háromszázadból álló légiszállító csoport Powidzban, egy hét századból álló légikiképző csoport Dęblinben, valamint egy légvédelmi rakétadandár Varsóban és egy rádiótechnikai dandár Wrocławban. A légierő összesen hat légibázist üzemeltet (Mirosławiec, Świdwin, Malbork, Minsk Mazowiecki, Poznań-Krzesiny, Łask) a taktikai repülőosztályok számára, míg a légiszállító és légikiképző csoportok öt légibázist használnak (Warszawa-Okęcie, Kraków, Powidz, Dęblin, Radom). A légierő volt az 1990-es évek után a legjobban fejlesztett haderőnem, ők részesültek a legtöbb eszközbeszerzésben, ugyanakkor a megváltozott biztonsági helyzetnek köszönhetően a meglévő képességeik elégtelennek bizonyultak. A 2022-ben kitört orosz-ukrán háború hatására legalább 160 harci géppel szeretnének rendelkezni, szemben a jelenlegi 95-97 darabbal, ami tíz repülőszázadot jelentene a mostani hat helyett. Továbbá a meglévő hat repülőszázad eszközeinek is egy része elavult, ezért még további beszerzésekre lesz szükség. Az ugyanakkor egyelőre még nem nyilvános, hogy a lengyel vezetés milyen változtatásokat szeretne a légierő struktúrájába implementálni.⁸¹

A lengyel szárazföldi haderő jelenlegi felépítése négy hadosztályon alapszik, melyek közül három gépesített (12. szccecini, 16. pomerániai, 18. gépesített), egy pedig páncélos (11. lubusi). Ezek a hadosztályok jellemzően 3 dandárból, 2 ezredből (tüzérségi és légvédelmi), valamint 1 parancsnoki zászlóaljból állnak, de a 11. lubusi hadosztály 2 zászlóaljjal, a 18. gépesített hadosztály pedig 3 ezreddel rendelkezik. A hadosztályok feladatait és összetételét földrajzi helyük is befolyásolja: a 12. szccecini és a 11. lubusi hadosztályok az ország nyugati, míg a 16. pomerániai és a 18. gépesített hadosztályok a keleti régiók védelmét látják el. A szárazföldi erők ezen kívül 4 önálló dandárt működtetnek (1 parancsnoki és 3 szárazföldi légi), valamint 10 önálló ezreddel rendelkeznek, amelyek tűzszerész, műszaki, felderítő, páncéltörő és vegyvédelmi feladatokat látnak el. Fő fegyverzetük a 2023-as évben 538 harcokocsiból, 1981 páncélozott harcjárműből, 701 önjáró tűzérségi rendszerből és 206 rakétatűzérségi rendszerből állt.⁸²

A közeljövőben Lengyelország vezetése két további hadosztály felállítását tervezi, melyek központi területeken kapnak majd helyet. Az új egységek közül az 1. Légios gyalogsági hadosztály

---

⁸⁰ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézirata. 38–45. o.

⁸¹ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézirata. 38–45. o.
Ciślak, Jarosław (2023): *Wielkie zmiany w Wojsku Polskim. Jaka będzie armia za dekadę?* Defence 24.

⁸² Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja* című. publikáció kézirata. 38–45. o.
Ciślak, Jarosław (2023): *Wielkie zmiany w Wojsku Polskim. Jaka będzie armia za dekadę?* Defence 24.

Ciechanów környékén már szervezés alatt áll, míg a másik („B” hadosztály) egy összhaderőnemi taktikai egység lesz. A tervezett felépítésben a nyugati hadosztályok (11. és 12.) megtartják jelenlegi struktúrájukat, a keleti hadosztályokat pedig 4 dandárral bővítik. Minden új keleti hadosztály rendelkezik majd rakétadandárral is, amelyeket modern *HIMARS* és *K239 Chunmoo* rakétarendszerekkel szerelnek fel.⁸³

2035-re a hat hadosztály összesen 6 páncélos dandárral, 10 gépesített dandárral, 1 partvédelmi és 1 lövészdandárral, valamint 4 motorizált, 4 rakéta- és 4 tüzérségi dandárral fog rendelkezni. Minden hadosztály rendelkezni fog légvédelmi ezreddel, ugyanakkor amíg a nyugatiakat tüzérségi ezredekkel, a keleti hadosztályokat páncéltörő ezredekkel kívánják megerősíteni. Az egységekben bevezetett új struktúra nem érinti az alegységek alapvető felépítését, a harckocsizó és gépesített zászlóaljok továbbra is 58 harcjárművet, míg a tüzérségi osztályok 24 tüzérségi rendszert fognak tartalmazni.⁸⁴

A területvédelmi erők önálló parancsnoksággal és kiképzési központokkal rendelkeznek, eggyel Toruńban eggyel pedig Zegrzeben. Jelenleg 20 dandár alkotja a területvédelmi erőket, ami annak köszönhető, hogy ugyan a 2017-es tervekkel ellentétben az opolei és lubsui vajdaságokban nem sikerült felállítani a dandárokat, de Lublinban, Kárpátalján, és Varsóban eggyel több egységet hoztak létre. Továbbá tervben van a fenyegetésekre reagálva a keleti határ menti területeken újabb dandárok létrehozása, illetve a két említett vajdaságban is tovább próbálkoznak a dandárok felállításával. Ezen felül a területvédelmi erők feladatköre is folyamatosan bővül, 2022-től kezdve például határvédelmi feladatokra is alkalmazva vannak.⁸⁵

---

⁸³ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 38–45. o.
Ciślak, Jarosław (2023): *Wielkie zmiany w Wojsku Polskim. Jaka będzie armia za dekadę?* Defence 24.

⁸⁴ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 38–45. o.

⁸⁵ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 38–45. o.

Haderónem	Szárazföldi erők	Légerő	Haditengerészet	Különleges műveleti erők	Területvédelmi erők	Egyéb
Létszám (2023)	59.106	18.697	7543	3381	4860 hivatásos 31.484 nem hivatásos	29.769
Egységek	12. Szczecini gépesített hadosztály (3 dandár + 2 ezred + 1 zászlóalj) 16. Pomerániai gépesített hadosztály (3 dandár + 2 ezred + 1 zászlóalj) 11. Lubuskai páncélos lovashadosztály (3 dandár + 2 ezred + 2 zászlóalj) 18. Gépesített hadosztály (3 dandár + 3 ezred + 1 zászlóalj) 9. parancsnoki támogató dandár 6. Légideszant dandár 25. Légilovas dandár Mi-2, Mi-8, Mi-17, Mi-24, W-3 1. Szárazföldi légi dandár Mi-2, Mi-8, Mi-17, Mi-24, W-3 10 önálló ezred	1. Taktikai repülőosztály (Świdwin) 4 légibázis (Mirosławiec, Świdwin, Malbork, Minsk Mazowiecki) 1-2 század (30 db MiG-29-es) 1 század (18 db Su22-es) 2. Taktikai repülőosztály (Poznań) 2 légibázis (Poznań-Krzesiny, Łask, Jorocin) 3 század (48 db F16-os) 3. Légiszállító csoport (Powidz) 3 légibázis (Warszawa-Okęcie, Kraków, Powidz) 4 század repülőgépek (23 db Bryza M28-as, 5 db C-130-as, 16 db CASA C 295M-es) helikopterek (W-3, Mi-8, Mi-17, Mi-2) 4. Légikiképző csoport (Dęblin) 2 légibázis (Dęblin, Radom) 5 század repülőgépek (16 db M-346 Bielik, 28 db PZL-130 Orlik, 4 db M-28 Bryza) helikopterek (24 db SW-4 Puszczuk 40 db Mi-2)	3. Hajóflottilla (Gdynia) 8. Partvédelmi flottilla (Świnoujście) hajók 2 db Fregatt 2 db Korvett 3 db Gyors támadóhajók 1 db Tengeralattjáró 3 db Aknaelhárító hajó 17 db Aknáshajó 5 db Szállító-aknatelepítő hajó 3 db Szállító hajó 1 db Parancsnoki hajó 1 db Tartályhajó 2 db Rádióelektronikai felderítő hajó 4 db Mentőhajó 6 db Vontatóhajó 24 db A haditengerészeti segédhajó Haditengerészeti Légidandár (Gdynia-Babie Doły) 2 légibázis (Gdynia-Babie Doły, Siemirowice/Darłowo) repülőgépek (14 db M28) helikopterek (8 db W-3, 4 db SH-2G, 10 db Mi-14, 4 db Mi-2, 2 db AW101)	„Grom” egység 4 db S-70i BH Kommandó egység „Formosa” egység „Nil” egység „Agat” egység 7. Különleges Műveleti Század	20 területvédelmi dandár	Katonai Rendészet Tábori Püspökség Parancsnokságok Támogató erők Kiberbiztonsági Erők Egyebek

		3. Légvédelmi rakétadandár (Varsó)				
		3. Rádiótechnikai dandár (Wrocław)				

8. ábra: A lengyel haderő összetétele és létszáma 2023-ban.

Forrás: Tálás Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja. című publikáció kézírata.*

Haderónem	Szárazföldi erők	Légerő	Haditengerészet	Különleges műveleti erők	Területvédelmi erők	Egyéb
Létszám (2035)	250.000				50.000	
Egységek	12. Szczecini gépesített hadosztály: 2 gépesített dandár + 1 partvédelmi dandár + 1 tüzérezred + 1. légvédelmi ezred + 2 zászlóalj 16. Pomerániai gépesített hadosztály: 3 gépestett dandár + 1 páncélos dandár + 1 tüzérdandár + 1 tüzérezred + 1 légvédelmi ezred + 1 páncéltörő ezred + 1 tüzszerész ezred + 1 logisztikai ezred + 3 zászlóalj 11. Lubusi páncélos lovashadosztály: 2 páncélos dandár + 1 gépesített dandár + 1 tüzérezred + 1 légvédelmi ezred + 2 zászlóalj) 18. Gépesített hadosztály: 2 gépesített dandár + 1 páncélos dandár + 1 lövészdandár + 1 tüzérdandár + 1. légvédelmi ezred + 1 páncéltörő ezred + 1 tüzszerész ezred + 1	Taktikai repülőegység 2 század (32 db F-35A) Taktikai repülőegység 3 század (48 db F16C/D-os) Taktikai repülőegység 3 század (12 db FA-50 Block 10 és 36 db FA-50PL) Taktikai repülőegység 2 század (32 db ???) Légiszállító és biztosító egység 4 század (5 db C-130H 5 db DROP 2 db MRTT 2 db SAAB-340 AEW 16 db C-295M 5 db M-28B/PT 8 db M-28 B1R 2 db M-28 B/PT GC 2 db Boeing-737 800 2 db. Gulfstream G550) Légikiképző egység 1 század (16 db M-346 Bielik) 1 század	3. Hajóflottilla 8. Partvédelmi flottilla Haditengerészeti Légidandár 8 db tengeralattjáró-elhárító helikopter	„Grom” egység Kommandó egység „Formosa” egység „Nil” egység „Agat” egység 32 db S-70i Black Hawk	20 területvédelmi dandár	Katonai Rendészet Táborig Püspökség Parancsnokságok Támogató erők Kiberbiztonsági Erők Egyebek

	logisztikai ezred + 3 zászlóalj 1. Légións gyalogsági hadosztály: 3 gépesített dandár + 1 páncélos dandár + 1 tüzérdandár + 1 légvédelmi ezred + 1 páncéltörő ezred + 1 tüzzerész ezred + 1 logisztikai ezred + 3 zászlóalj „B” hadosztály: 3 gépesített dandár + 1 páncélos dandár + 1 tüzérdandár + 1 légvédelmi ezred + 1 páncéltörő ezred + 1 tüzzerész ezred + 1 logisztikai ezred + 3 zászlóalj 6. Légideszant dandár (?) 25. Légitavas dandár (?) 1. Szárazföldi légi dandár (?)	(12 db FA-50 Block 10) Helikopterek 26 db AW101 (26) 32 db AW149 96 db AH-64E 43 db W-3 Sokół Pilóta nélküli repülő egység TB2 Bayraktar MQ-9A Reaper MQ-9B SkyGuardian ZEFIR MALE UAV WIZJER mini UAV ORLIK UAV FLY EYE mini UAV Légvédelmi rakétadandár Rádiótechnikai dandár				

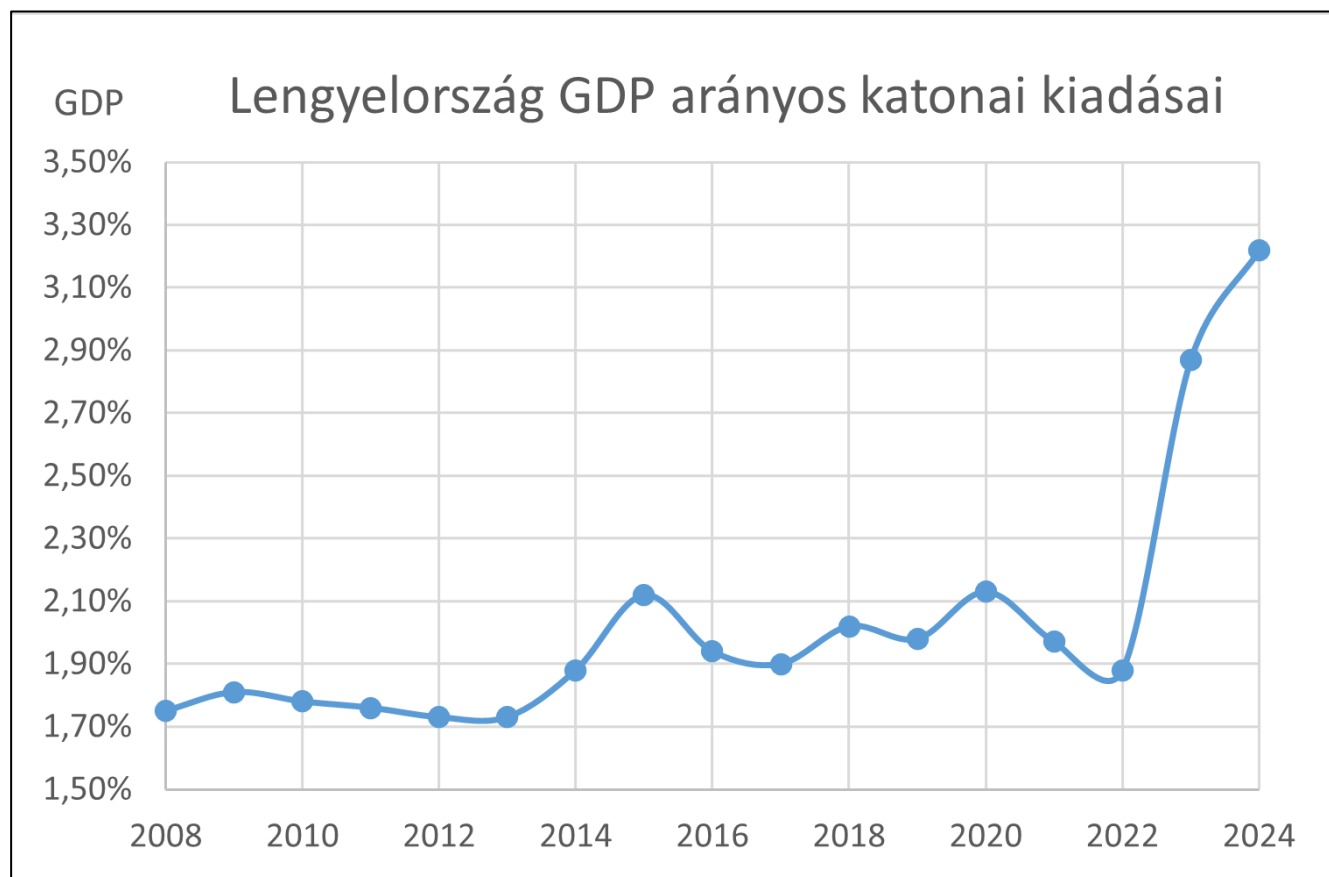
9. ábra: A lengyel haderő összetétele és létszáma 2035-ben.

Forrás: Tálás Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézirat.

3.4 Haditechnikai beszerzések

A nagyszabású szervezeti átalakítások és a haderő létszámának emelése elengedhetlenné tette, hogy a lengyel haderő bővítse meglévő eszközeinek számát. 2014–24 között számos beszerzésre került sor, de a legjelentősebbnek a 2022-es évet lehet tekinteni, az orosz-ukrán háború kirobbanását követően a lengyelek hatalmas megrendeléseket írtak alá. Az ország vezetése szakítani akart azzal az elvvel, hogy a minőség és a mennyiség között választani kell, ők egy nagylétszámú, jól felszerelt, korszerű haderő megteremtését tűzték ki célul. 2035-re a tervek szerint a lengyel szárazföldi erők működéséhez legalább 1682 harckocsi, 3074 páncélozott szállítójármű, 1008 tüzérségi rendszer és 648 rakéta sorozatvető-rendszer lesz szükséges. Továbbá a légierő és a haditengerészet modernizációja is jelentős forrásokat

emészt fel, ezért nem meglepő, hogy az utóbbi években szignifikánsan megnőttek a lengyel katonai költségek, illetve a kiadásokban főképp az eszközbeszerzések dominálnak.⁸⁶

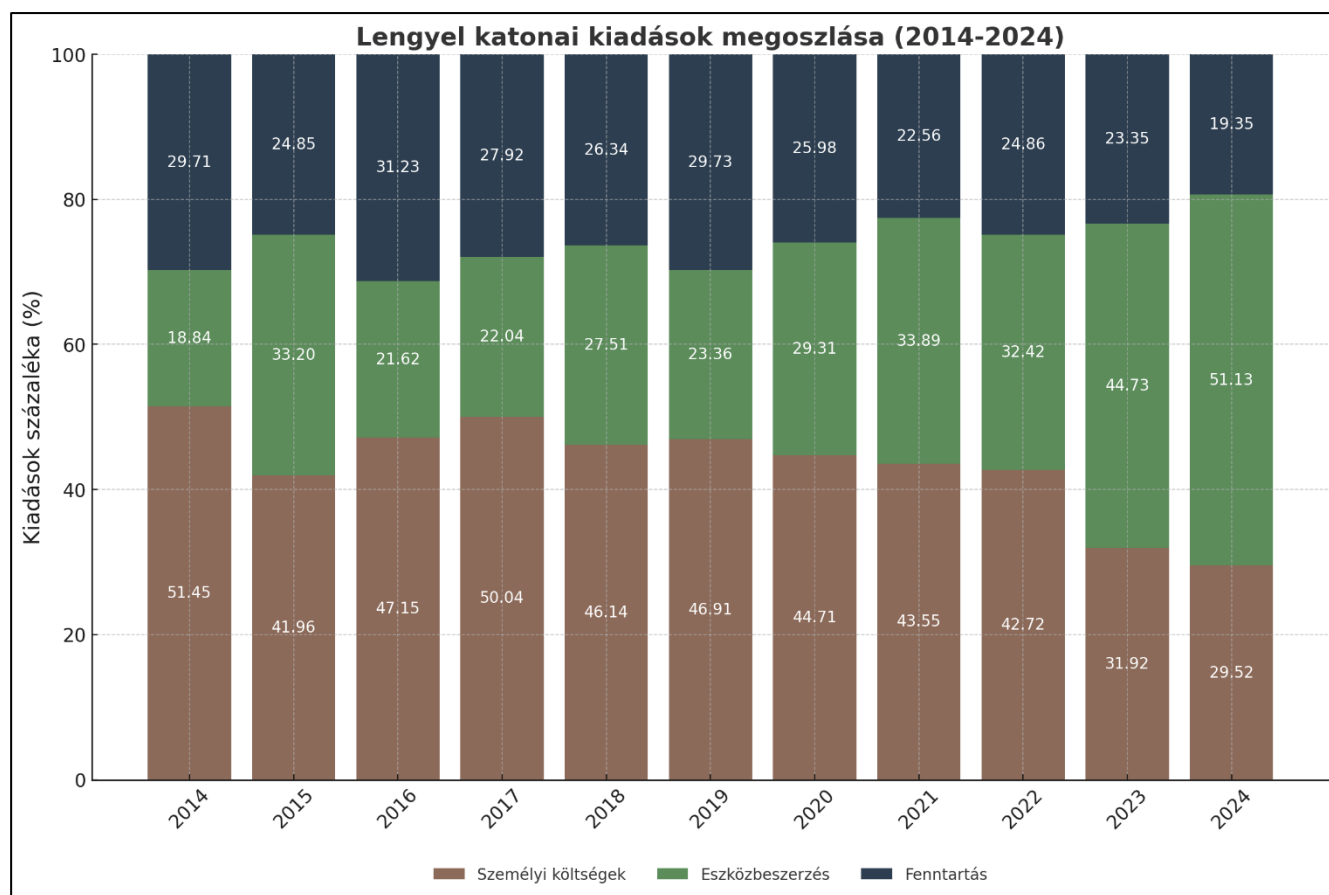

10. ábra: Lengyelország GDP arányos katonai kiadásai 2008-24 között.

Forrás: A szerző saját szerkesztése.

Military Balance+ adatai alapján.

⁸⁶ Tólas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézirat. 39–50. o.

11. ábra: Lengyelország katonai kiadásainak megoszlása 2014-24 között.

Forrás: A szerző saját szerkesztése.

NATO (2024): *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2024)*. adatai alapján.

A 2014-es év óta a lengyel haderő szinte teljes megújuláson ment keresztül, ez eszközparkjának jelentős részét lecserélték, a pedig még megmaradt elavult eszközök cseréjét az elkövetkező tizenegy évben tervezik kivitelezni. A technikai modernizáció számos párhuzamosan futó, rendszeresen aktualizált program keretében kerül kivitelezésre.

A változások a szárazföldi haderőnemet érintették legnagyobb mértékben, a fegyvernemei teljes újjászületésen mentek keresztül. Az 1999-es NATO csatlakozás után megszületett az a politikai szándék, amely a szövetségben belüli teljes interoperabilitást kívánta elérni, és ez a folyamat 2014 után jelentősen felgyorsult. Már ezen évben megérkeztek az első *Leopard 2A5*-ösök, illetve elkezdték a korábbi *A4*-es verzió korszerűsítését, *Leopard 2PL* néven történő felújítását.⁸⁷ 2017-ben elindították a **WILK** programot, melynek célja az elavult szovjet *T-72* és *PT-91* harckocsik leváltása volt, hogy modern alapharckocsikkal növeljék a szárazföldi erők ütőképességét. Az első jelentősebb beszerzésekről, 180 db dél-koreai *K2GF Black Panther* harckocsi megvásárlásáról és annak lengyel *K2PL* variánsának hazai

⁸⁷ Wilewski, Krzysztof (2015): *Pancerne drapieżniki*. Polska Zbrojna.

gyártásáról (820 db), 2022-ben született döntés.⁸⁸ A beszerzés kiegészült 250 darab *MIA2 SEP v.3 Abrams* és 116 darab *MIA1 Abrams* harckocsi megvásárlásával, ugyanakkor a jövőben feltehetően újabb eszközbeszerzéseket fog bejelenteni a Honvédelmi Minisztérium, mivel a fentebb felsorolt eszközök összlétszáma "csak" 1508 darab, amely elmarad a modernizációs tervekből sejthető 1682-től.⁸⁹

A páncélozott harcjárműveknél is hasonló helyzettel találkozunk, a 3070-es eszközígény ellenére egyelőre csak 2653 beszerzéséről született döntés. A gyalogsági harcjárművek modernizációját célzó **Borsuk** program keretében Lengyelország a szovjet gyártmányú *BMP-1* (helyi nevén *BWP-1*) járművek kiváltását tervezi. Az új *Borsuk* gyalogsági harcjárművet a lengyel hadiipar 2013-ban kezdte el fejleszteni, és moduláris, univerzális lánctalpas alvázra épült. Úszóképességének köszönhetően harctéri felhasználása sokrétű, számos helyzetben alkalmazható, ezért a lengyelek 1400-at szeretnének belőlük üzembe helyezni. Továbbá 510 *Rosomak* páncélozott személyszállító jármű beszerzése is napirendre került, amikbe szeretnék a *ZSSW-30* távirányítású lövegtoronyrendszert integrálni. 2022-ben az amerikai *M88A Hercules* lánctalpas műszaki támogató jármű megvásárlásáról is megállapodás született, az alku 26 jármű elkészítésére szólt. Végezetül még számos, a *Krab* és *K9* vázára épített jármű is szolgálatba fog kerülni, összesen 700 db, illetve 17 hídvetőgép rendszeresítését is tervezik.⁹⁰

A harcoló alakulatok harcászati felszerelésének modernizálására született meg a **Szpej** program, (a 2006-os **Tytan** projekt továbbfejlesztett változata) melynek célja a katonák harctéri túlélőképességének és a kedvezőtlen időjárási viszonyokkal szembeni ellenállóképességének növelése, valamint a hatékony éjszakai és városi harcképesség növelése. A projekt megvalósulása során új egyenruhát, golyóálló mellényt, sisakot és éjjellátó szemüvegeket rendszeresítettek, továbbá a katonák kézfegyvereit is lecserélték, bevezetésre került a *Grot* karabély és a *VIS 100*-as pisztoly.⁹¹

A lengyel eszközbeszerzésekben fontos tételeként jelennek meg a harckocsielhárító képességek, hiszen a lehetséges támadó fél (Oroszország) nagymennyiségű páncélossal rendelkezik. Az **Ottokar-Brzoza** program során egy új páncélvadászt kívántak kifejleszteni, amely a lengyel gyártású *Jelcz* platformon alapul. A mobil eszközökön felül a **Pustelnik** programban 110 indítószervezet és 680 *Javelin* páncéltörő rakéta beszerzésére is sor került még további 800 *Hellfire* rakétával egyetemben, melyek az *AW149* és az *AH-64 Apache* helikopterekkel is kompatibilisek.⁹²

---

⁸⁸ Zielonka, Mateusz – Palowski, Jakub (2020): *K2PL: Polsko-koreański Wilk ze wsparciem*. Defence 24.

⁸⁹ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.

⁹⁰ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.
Reszczyński, Jerzy (2023): *Borsuk: największy projekt zbrojeniowski od pół wieku*. Defence 24.

⁹¹ Wróbel, Tadeusz (2024): *Szpej na miarę potrzeb*. Polska Zbrojna.

⁹² Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.
Palowski, Jakub (2023): *Polski Hellfire*. Defence 24.

A tüzérség volt az egyike azon fegyvernemeknek, melyek leginkább rá voltak szorulva a korszerűsítésre. A 2010-es években Lengyelország elindította a **Homar** programot, melyet a *BM-21 Grad* és egyéb elavult rakétasorozatvetők cseréjének igénye hívott életre. E program keretében vásárolták meg az amerikai *M142 HIMARS* rendszereket és a dél-koreai *K239 Chunmoo* sorozatvetőket, amelyek fokozatosan váltják fel a korábbi szovjet technológiát, jelentősen növelve a lengyel tüzérség hatótávolságát és precizitását, hiszen ezen eszközök 70-300 kilométeres távolságba is képesek precíz csapást mérni.⁹³ Az önjáró tüzérségi eszközök is megújultak, a szovjet eredetű *2S1 Gvozdika* és *2S3 Akacija* önjáró tarackok váltására vezették be a lengyel fejlesztésű *Krab* 155 mm-es, és a dél-koreai *K9A1* és *A2* es önjáró lövegeket, amelyek a **Regina** program keretében kerültek rendszeresítésre. A *Krab* fejlesztése az ezredforduló környékén kezdődött, és az első, *K9*-es alvázra épülő variáns 2016-ban állt szolgálatba.⁹⁴ Továbbá a lengyel haderő a modern *Rak* 120 mm-es önjáró aknavetővel erősítette meg tüzérségét. A *Rak*-okat a lengyel Huta Stalowa Wola fejlesztette, és a *KTO Rosomak* páncélozott járművön alapulnak, de készült *BWP Borsuk* alvázat használó variáns is.⁹⁵ A vontatott lövegek területén érdemes megfigyelni, hogy a szovjet eredetű *D-30*-as tarackokat fokozatosan kivonták, és a modern, mobilisabb rendszerekre helyezték át a hangsúlyt. Lengyelország jelenleg már nem tart rendszerben nagy számban vontatott tüzérségi eszközöket, és a tüzérség nagy részét önjáró rendszerek adják. A fejlesztéseknek köszönhetően várhatóan többlet fog kialakulni tüzérségi eszközökből, egyelőre úgy néz ki, hogy a szükséges 648 helyett 794 rakétatüzérségi rendszert, illetve az 1008-cal szemben 1033 egyéb tüzérségi eszközt fognak beszerezni 2035-re.⁹⁶

---

⁹³ Wojsko Polskie (2022): *Realizacja programu HOMAR*. wojsko-polskie.pl.

⁹⁴ Defence 24 (2017): *Regina oficjalnie przyjęta do eksploatacji w Wojsku Polskim*. defence24.pl.

⁹⁵ Świerkowski, Adam (2024): *MSPO 2024: Upgraded Rak mortar on the Borsuk IFV platform*. Defence 24.

⁹⁶ Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.

Eszköz	Típus	Rendelés szerint 2035-ben	Szükséges 2035-ben
Harckocsi		1508	1682
	M1 Abrams M1A2 SEPv3	250	
	M1 Abrams M1AFEP	116	
	K2GF Black Panther	180	
	K2PL Black Panther	820	
	Leopard 2	142	
Páncélozott harcjármű		2653	3070
	Rosomak	kb. 510	
	Borsuk	1400	
	M88A2 Hercules	26	
	M1074 Joint Assault Bridge	17	
	Krab/K9 alvázra épített	700	
Önjáró löveg		1033	1008
	M120 Rak (120 mm)	123	
	AHS Krab (155 mm)	116	
	K9 Thunder (155 mm)	122	
	K9A1, K9PL (155 mm)	672	
Rakétatüzérségi eszköz		794	648
	M142 HIMARS (227 mm)	506	
	K239 Chunmoo	288	

12. ábra: Lengyelország szárazföldi haderőneveinek eszközbeszerzései terve.

Forrás: Tálás Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata.

A lengyel haderő drónfejlesztése és -beszerzése az utóbbi évtizedben jelentős fejlődésen ment keresztül, fokozatosan növelték a pilóta nélküli légi rendszerek számát és képességeit. Számos beszerzési program során az ország többek között *MQ-9A Reaper*, *MQ-9B SkyGuardian*, *ZEFIR MALE UAV*, *WIZJER mini UAV*, *ORLIK UAV*, *FLY EYE mini UAV* és *TB2 Bayraktar* drónok beszerzését kezdte meg, 2035-ig mintegy 400 egységgel tervezik kiegészíteni arzenáljukat.⁹⁷

A lengyel haderő modernizációs törekvései hívták életre a **Kruk** programot, melynek célja, hogy korszerű harci helikopterek beszerzésével támogassa a szárazföldi erőket. A program támadóhelikopterek beszerzésére fókuszál, és 96 *AH-64E* vásárlását foglalja magába.⁹⁸ Ugyanakkor ezzel párhuzamosan megszületett a szándék 32 darab *AW149* közepes többcélú (harci támogató és kiképző, parancsnoki és VIP szállító, felderítő és elektronikai zavaró) helikopter vásárlására, illetve a *Kaman SH-2G Super Seasprite* fedélzeti helikopterek utódjának kiválasztását is megkezdték a **Kondor** program keretében. Ezen felül még 26 *AW101*, 43 *W-3 Sokół*, illetve 32 *S-70i Black Hawk* beszerzésére is megkötötték a szerződést. A *Black Hawk*-ok érdekessége, hogy a lengyel különleges erők sorait fogják

⁹⁷ Tálás Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.

⁹⁸ Sabak, Juliusz (2022): *Program Kruk w dwóch odsłonach, czyli „pojedynek rewolwerowców”?* Defence 24.

erősíteni, a többi eszköz pedig szovjet típusokat fog kiváltani, ugyanakkor az eszközök végleges darabszáma még nem ismert.⁹⁹

A **Narew** és **Wisła** programok a légvédelmi képességek fejlesztésére fókuszáltak, nagyon rövid (*Pilica*), rövid (*Narew*), és közepes (*Wisła*) hatótávolságú rendszerek kialakításával. A felsoroltak közül kiemelendő a **Wisła** program, a lengyel haderő közepes hatótávolságú légvédelmi programja, amelynek célja egy integrált, több rétegű légvédelmi és rakétavédelmi rendszer létrehozása. Ehhez a rendszerhez 2018-ban 2 *Patriot* üteget rendeltek, mely megrendelést 2023-ban további hattal egészítették ki, illetve a Raytheon által fejlesztett 12 darab *LTAMDS Ghosteye* radar beszerzése is megtörtént. A légvédelmi képességeket ezen felül még 24 *P-18Pl*, illetve 22 *Bystra* radar és 11 darab *TRS-15M Odra* célkövető lokátor is erősíti.¹⁰⁰

A légierő is számos új eszközzel erősödik, a **Harpia** program keretében új generációs többcélú repülőgépek beszerzését tűzte ki a lengyel vezetés, 2020-ban szerződést kötöttek 32 darab *F-35A* többcélú repülőgépre, illetve további 48 *F-16C/D* rendszerbeállítását szeretnék megvalósítani. Kiképzőgépek tekintetében is azt láthatjuk, hogy 12 darab *FA-50* és 36 *FA-50PL* harci kiképző repülőgép hadrendbeállítása komoly előrelépésnek számít, mivel a kiképzési feladatokon túl légi rendészeti teendők ellátására is alkalmasak lesznek, lehetővé teszik az elavult *MiG-29*-es és *Szu-22*-es kivonását. Ugyanakkor mindezen eszközök beszerzése esetén sem lesz képes a lengyel légierő a tőle elvárt 10 század kiállítására, hiszen még további majdnem 70 repülőgépet kéne vásárolniuk, úgyhogy az elkövetkező években vélhetően nagyobb figyelem fog erre a haderőnemre jutni.¹⁰¹

A szállítóeszközök területén viszont azt láthatjuk, hogy a fegyveres erők igényeit maradéktalanul sikerül kielégíteni, és 2035-re 50 szállító és támogató repülőgéppel fognak rendelkezni. Rendszeresítésre kerül 10 *C-130 Hercules* és 16 *C-295 CASA* teherszállító repülőgép, 7 *M-28 B/PT* és 8 *M-28 B1R* könnyű szállító és felderítő repülőgép, 2 *MRTT* légi utántöltő, 2 *Saab-340 AEW* korai figyelmeztető repülőgép, 3 *Boeing-737-800*, illetve 2 *Gulfstream G550* személyszállító gép.¹⁰²

---

⁹⁹ Tólas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.

¹⁰⁰ Wojsko Polskie (2023): *WISŁA płynie dalej – umowa na realizację II fazy*. wojsko-polskie.pl.

¹⁰¹ Placha-Hetman, Karol (2022): *The background of the purchase of Korea Aerospace Industries FA-50 aircraft*. Polot.net.

¹⁰² Tólas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata. 39–50. o.

Eszköz	Típus	Tervek szerint 2035-ben	Szükséges 2035-ben
Harci repülőgépek		128	160
	F-16C/D	48	
	F35A	32	
	FA-50 Block 10	12	
	FA-50PL Block 20	36	
	?	32	
Szállító és támogató repülőgépek		50	50
	C-130 Hercules	10	
	C-295 CASA	16	
	M-28 B/PT	7	
	M-28 B1R	8	
	MRTT (légi utántöltő)	2	
	Saab-340 AEW	2	
	Boeing-737-800	3	
	Gulfstream G550	2	
Helikopterek		237	?
	AW101	26	
	AW149	32	
	AH-64E	96	
	W-3 Sokól	43	
	Kondor program	8	
	S-70i Black Hawk	32	
Pilóta nélküli repülő		?	?
	TB2 Bayraktar	24	
	MQ-9A Reaper		
	MQ-9B SkyGuardian		
	ZEFIR MALE UAV		
	WIZJER mini UAV		
	ORLIK UAV		
	FLY EYE mini UAV		

13. ábra: Lengyelország légi haderőnemeinek eszközbeszerzései terve.

Forrás: Tólas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézirat.

A haditengerészet eszközeinek modernizációja is megjelenik a tervekben, még ha sokkal kevesebb figyelmet is szenteltek neki. Egyértelműen a **Miecznik** program tekinthető a legnagyobb volumenűnek, egy partvédelmi hajó, továbbá fregattok építését tűzték ki célul. 2021-ben szerződést is kötöttek 3 fregatt elkészítésére, a brit *Arrowhead 140* terve alapján. Ezen felül szeretnének még 6 könnyű rakéta hordozó és 2 rádióelektronikai felderítő hajót hadrendbe állítani a **Murena** illetve a **Delfin** programok keretében. Fontos előrelépést jelentene továbbá, ha még egy tengeralattjáró építése is megvalósulhatna, ugyanakkor ezen beruházást még nem sikerült elindítaniuk.¹⁰³

¹⁰³ Ciślak, Jarosław (2022): *Miecznik i niewiele więcej? Modernizacja Marynarki Wojennej w 2022 roku*. Defence 24.

A lengyel védelmi beszerzésekre nagy hatást gyakorolnak az ukrajnai háború eseményei, a konfliktus kiszélesedése katalizátorként hatott a folyamatokra, illetve lehetőséget teremtett a képességek újraértékelésére. Számos lengyel eszközt tesztelnek a frontokon, és a megszerzett tapasztalatokat felhasználják azok további fejlesztésében. Továbbá a háborúban sikeresen teljesítő fegyverek beszerzése is megfigyelhető, így került megvásárlásra többek között a *HIMARS* rakétavető is. Lengyelország nagy számú, többnyire elavult szovjet eszközt küldött Ukrajnának, amit a szövetséges partnerek nagyra értékelték, és kedvezményeket, gyártási elsőbbséget biztosítottak a lengyel megrendeléseknek. Ezért annak ellenére is, hogy az alapvető lengyel harcászati képességek ideiglenesen csökkentek, a grandiózus beszerzések gyors kivitelezésének köszönhetően Lengyelország hamarosan Európa egyik legerősebb katonai hatalmává fog válni, amennyiben gazdaságuk képes a fegyverkezéssel járó terheket elviselni.¹⁰⁴

3.5 A védelmi ipar szerepe a nemzeti biztonságban

A lengyel védelmi ipar patinás múlttal rendelkezik, gyökerei a XX. század közepéig nyúlnak vissza. Fénykorát az 1980-as évek közepén élte, amikor is több mint 120-at számlált a védelmi ipari cégek száma, amik összesen 250 000 embert foglalkoztattak.¹⁰⁵ A Varsói Szerződés felbomlása után azonban a válság tünetei kezdték felütni a fejüket, a lengyelek által gyártott szovjet technika színvonala elmaradt nyugati versenytársaitól, eszközeire lecsökkent a kereslet. Ennek hatására sok cég megszűnt, vagy a polgári szektorban keresett új lehetőségeket, aminek következtében lecsökkentek a lengyel gyártókapacitások. A változást a NATO csatlakozás során elkezdődő technológiai transzfer, illetve a lengyel eszközök modernizációs programjai jelentették. Ugyanakkor ezen modernizációs programoknak köszönhetően aránytalanságok alakultak ki, bizonyos képességek magasabb (pl páncélozott szállító jármű), míg mások alacsonyabb szinten (pl harckocsi) vannak.¹⁰⁶

Lengyelország legjelentősebb hadiipari szereplője, a Polska Grupa Zbrojeniowa (PGZ), 2013-ban alakult, a csoportnak több mint 50 leányvállalata van, illetve másik 32-ben van részesedése.¹⁰⁷ Az állami többségben lévő vállalatcsoport megkerülhetetlen szereplője a lengyel hadiiparnak, a PGZ Stocznia Wojenna és Stocznia Remontowa Nauta vállalatok a legjelentősebb hajógyártók, ők építik meg

---

¹⁰⁴ Wilewski, Krzysztof (2015): *Pancerne drapieżniki*. Polska Zbrojna.

¹⁰⁷ Puchała, Franciszek (2013): *Rozwój i regres polskiego przemysłu zbrojeniowego*. Klub Generałów i Admirałów Rzeczypospolitej Polskiej.

¹⁰⁶ Rybka, Zuzanna (2022): *Polski przemysł obronny Diagnoza i perspektywy rozwoju*. Diplomamunka. 24–34. o.

¹⁰⁷ Polska Grupa Zbrojeniowa hivatalos honlapja.

a **Miecznik** program három fregattját, illetve *Kormoran* típusú aknamentesítő hajók megépítésében, és a meglévő flotta modernizációjában is fontos szerepet játszanak.¹⁰⁸

A szárazföldi egységek hazai gyártású fegyverzetének jó része is a PGZ gyártósról gördül le, a Huta Stalowa Wola (HSW) készíti többek között a *Borsuk* gyalogsági harcjárműveket, a 155 mm-es *Krab* és *RL-40 Langusta* önjáró lövegeket és rakéta sorozatvetőket, és a 120 mm-es *Rak* önjáró aknavető egyes variánsait. Ezeken felül még számos tüzérségi és műszaki jármű, illetve egyéb gyalogság által használt eszközök kerülnek általuk elkészítésre, illetve kiemelt helyük van az eszközök fenntartásában, modernizálásában.¹⁰⁹ A HSW-hoz hasonló tevékenységek végez a Rosomak S.A. mely a nevében is szereplő páncélozott személyszállító jármű, és annak variánsainak gyártását és fejlesztését végzi. A két cég közötti szoros együttműködést jelzi, hogy a *Rak* önjáró aknavető kezdetben *Rosomak* testtel és HSW által gyártott toronnyal lett kifejlesztve. Az említett eszközökön túl a cég portfóliójának részét képezik a különböző szimulátorok gyártása, illetve a páncélvédelmi képességek fokozásában való kutatási munka.¹¹⁰ A *Rosomak* és a *Krab* sikerességének tudható be, hogy ezen eszközök nem csak hazai igények kielégítésére készülnek, hanem az ukrán haderő is vásárolt belőlük a háború kitörését követően.¹¹¹

A felsoroltakon túl érdemes még megemlíteni a cégcsoport lőszergyártásra szakosodott vállalatát, a Mesko-t. A cég elsődleges profilját a szovjet és NATO kompatibilis lőszer gyártása alkotja, melyek a lengyel haderő számára készülnek, illetve még számos egyéb fegyvert is készít a cég, például *Grom* és *Piorun* légvédelmi, illetve *SPIKE-LR* páncéltörő rakétarendszereket.¹¹² A Mesko által gyártott lőszeret hasznosítják a Fabryka Broni Łucznik, mely a haderő kézfegyvereinek előállításáért felel.¹¹³ A Jelcz vállalat is hasonlóan fontos szerepet tölt be, teherszállító járművekkel javítja a Lengyel Fegyveres Erők logisztikai képességeit, és teherautójának vázára számos haditechnikai eszköz kerül megépítésre.¹¹⁴

Végezetül érdemes még a vállalatcsoport karbantartásra szakosodott cégeit megemlíteni, a Wojskowe Zakłady Lotnicze (WZL) Nr 1 és Nr 2 repülőgépek és forgószárnyú eszközök javítására szakosodtak, a Wojskowe Zakłady Motoryzacyjne (WZM) és Zakłady Mechaniczne Bumar-Łabędy (ZM Bumar-Łabędy) pedig a szárazföldi eszközpark karbantartását és modernizálását végzik. A

---

¹⁰⁸ Polska Grupa Zbrojeniowa Stocznia Wojenna honlapja.

¹⁰⁹ Huta Stalowa Wola S.A. hivatalos honlapja.

¹¹⁰ Rosomak S.A. hivatalos honlapja.

¹¹¹ Military Balance+ (2024): *Lengyelország fegyverexportja 2014–24 között*.

¹¹² MESKO S.A. hivatalos honlapja.

¹¹³ Fabryka Broni hivatalos honlapja.

¹¹⁴ Jelcz hivatalos honlapja.

modernizáción kívül néhány harcokcsitípus gyártására is alkalmasak, ugyanakkor ezek elavult szovjet technika lengyel változatait jelentik (pl *T-72M1*, *PT-91A*). Továbbá egyes vállalatok radar és szenzortechnológiával is foglalkoznak, melyek közül a PIT-Radwar és a Przemysłowe Centrum Optyki (PCO) a legjelentősebbek.¹¹⁵

A PGZ-n felül számos nem állami szereplője is van a lengyel védelmi iparnak. A nemzetközi piacokon is jeles magáncég, a WB Group, számos eszköz gyártását és fejlesztését végzi lengyel területen. A cég katalógusában megtalálhatunk parancsnoki, irányítási, kommunikációs, számítógépes és hírszerzési (*C4I*) rendszereket (*FONET*), tűzirányító és harckezelő rendszereket (*Topaz*), UAV-kat (*FlyEye*, *FT5*), illetve dolgoznak a mesterséges intelligencia katonai célú hasznosításán is.¹¹⁶

A magánvállalatok közül a legjelentősebbek a külföldi tulajdonban lévő cégek, azokon belül is három vállalat rendelkezik a legnagyobb hatással a modernizációs folyamatokra; PZL-Świdnik, PZL Warszawa-Okecie, PZL Mielec. A PZL-Świdnik az olasz Leonardo repülőgépgyártó cég tulajdonában van, és nagy számú forgószárnyas járművet gyárt, köztük az *AW101* és *W-3 Sokół* helikoptereket.¹¹⁷ A francia Airbus-hoz tartozó PZL Warszawa-Okecie kiképzőgépek, és teherszállító repülőgépek, például *C-295M* gyártására és fenntartására specializálódott, de drónok és űrtechnológia kutatásával is foglalkozik.¹¹⁸ A PZL Mielec az amerikai Lockheed Martin tulajdonában van, forgószárnyasokat (pl *Black Hawk*) és többcélú támogató repülőgépeket készít (pl *M28 05*). Továbbá a vállalat jelentős exporttevékenységet is végez, termékei nem csak a lengyel, hanem a nemzetközi igények kielégítésére is szolgálnak.¹¹⁹

Összességében elmondható a lengyel hadiiparról, hogy hatalmas fejlődés előtt áll, ugyanakkor a megnövekedett, magas darabszámú megrendelések leszállítása jelenleg nehézséget okoz, a meglévő gyártókapacitások bővítése elengedhetetlen a folyamat fenntartásához. Az ipari szereplők képességeit teljes mértékben lekötik a belföldi beszerzések, nem maradt szabad kapacitásuk exporttevékenység folytatására. Ezen korlátozott képességeknek köszönhető többek között az is, hogy Lengyelország kénytelen volt külföldről harcokcsikat és tűzérési eszközöket beszerezni, illetve, hogy a tűzérési lőszerből az ország importra szorul. A jövő kihívása az lesz, hogy a megvásárolt új eszközök

---

¹¹⁵ Military Balance+ (2024): *Lengyelország védelmi ipari vállalatai*.

¹¹⁶ WB Group hivatalos honlapja.

¹¹⁷ PZL-Świdnik hivatalos honlapja.

¹¹⁸ PZL Warszawa hivatalos honlapja.

¹¹⁹ PZL Mielec hivatalos honlapja.

fenntartását képes legyen Lengyelország biztosítani, és a modernizációs folyamatot fenntarthatóvá tegyék.¹²⁰

---

¹²⁰ Reuters (2024): *Poland aiming to ramp up ammunition production*. reuters.com.

4. A magyar és lengyel reformok komparatív vizsgálata

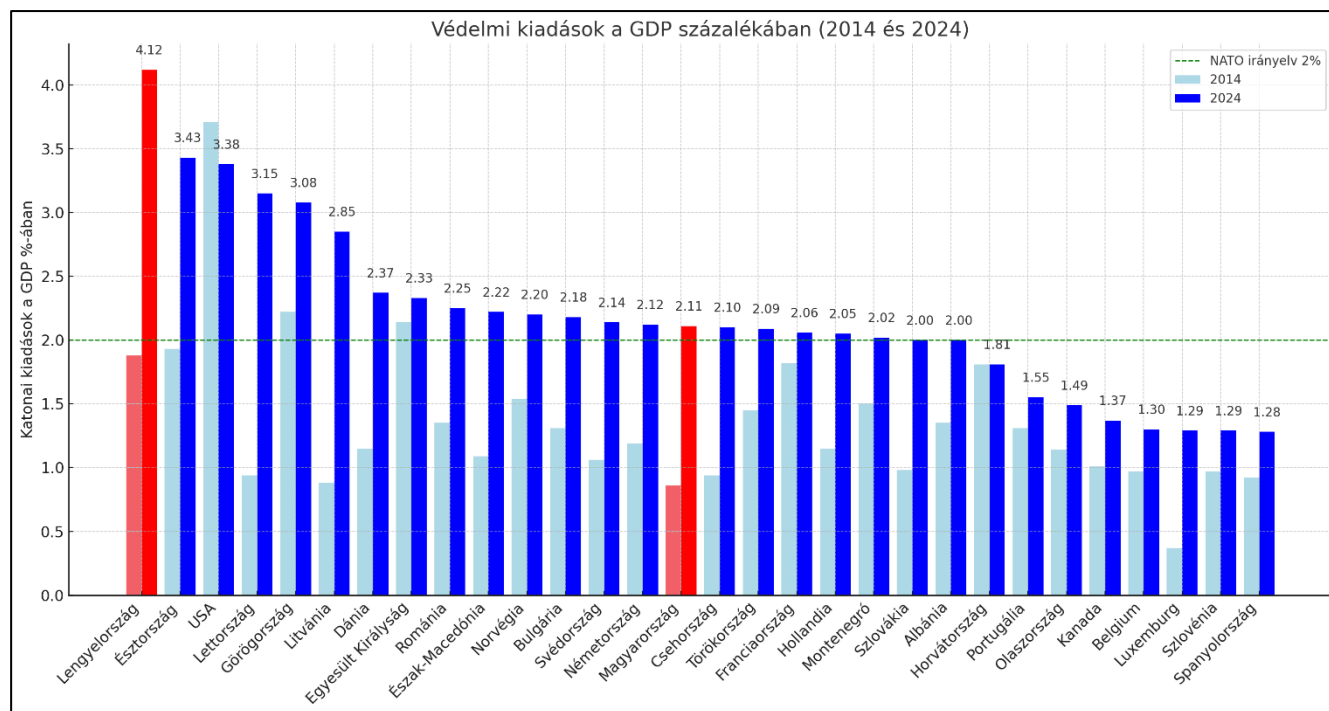
A magyar és lengyel haderőfejlesztési programok bemutatását követően ebben a fejezetben a két folyamat összehasonlítására fog sor kerülni. A fejezetben a már eddig is alkalmazott struktúra mentén fogom összevetni a korábban tárgyalt haderőfejlesztési folyamatokat: Először összevetem a modernizációs célokat és stratégiákat, majd a szervezeti átalakításokat és humánpolitikai intézkedéseket veszem górcső alá. Ezt követően kitérek a hadiipari fejlesztésekre és a haditechnikai beszerzéseknél megfigyelhető különbségekre egyaránt.

4.1 A modernizációs célok és stratégiák összevetése

A 2014-es év mind Lengyelország, mind Magyarország számára fordulópontot jelentett a védelmi stratégiáik újragondolása szempontjából. Az ukrajnai orosz agresszió radikálisan megváltoztatta a közép-kelet-európai térség biztonságérzetét, így mindkét ország kormánya a katonai képességek fejlesztésére összpontosított, és hosszútávú programokat indított. Magyarország és Lengyelország is elkötelezte magát a védelmi kiadások növelése mellett, és vállalták a NATO által előírt GDP arányos 2%-os ráfordítás elérését, illetve az eszközbeszerzések arányának jelentős növelését. Ezt a 2020-as évek első felére sikerült is mind a két országnak abszolválnia, sőt, a 20%-os modernizációra fordítandó arányt többszörösen is felülteljesítették, melynek köszönhetően a szövetség tagjai között előkelő helyet foglalnak el a ranglistán. Mindazonáltal a modernizációs célkitűzéseik és stratégiáik jelentősen eltérnek, amely főként a két ország eltérő geopolitikai helyzetéből és biztonságpercepciójából adódik.¹²¹

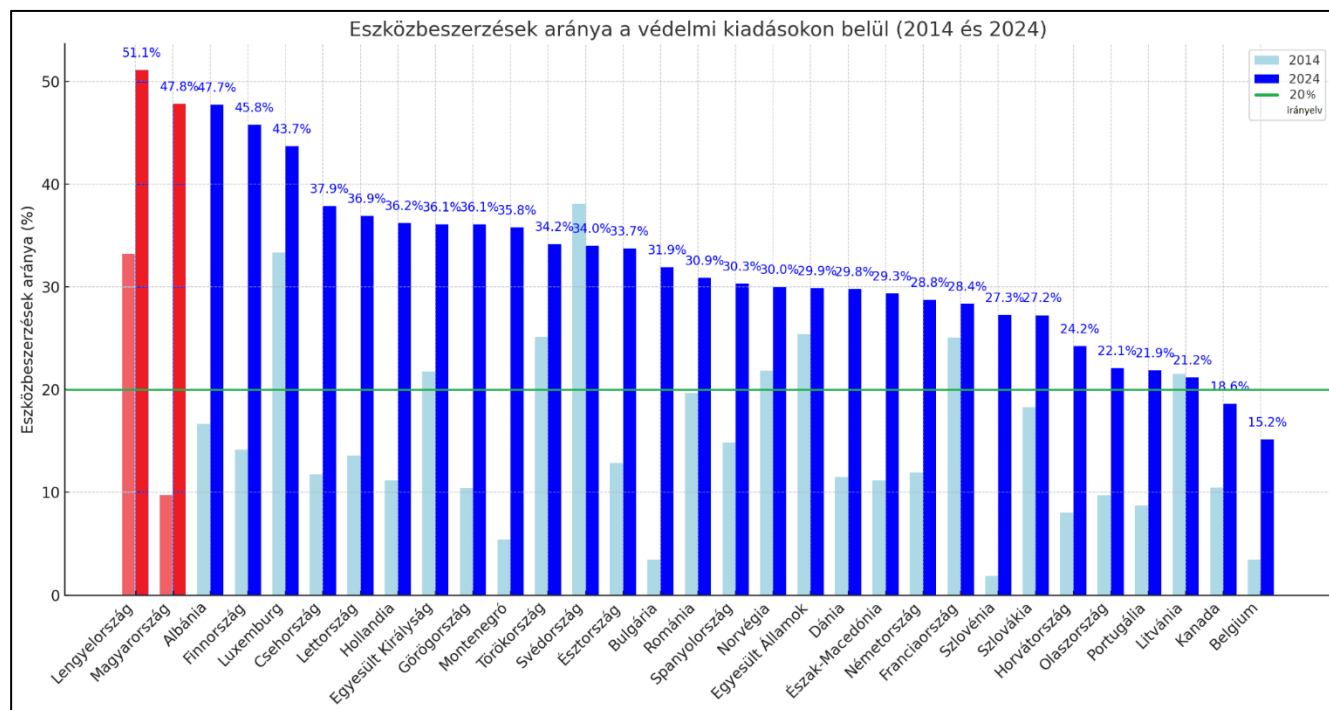
¹²¹ NATO (2024): *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2024)*.

14. ábra: NATO tagországok GDP arányos védelmi kiadásai (2014, 2024).

Forrás: A szerző saját szerkesztése.

NATO (2024): *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2024)*. adatai alapján.

15. ábra: NATO tagországok eszközbeszerzéseinek aránya a védelmi kiadásaihoz viszonyítva (2014, 2024).

Forrás: A szerző saját szerkesztése.

NATO (2024): *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2024)*. adatai alapján.

Lengyelország számára az Oroszországhoz való földrajzi közelség komoly biztonsági fenyegetést jelent, ami jelentős elrettentő képességek kiépítésére ösztönözi. A lengyel stratégia egyik alapvetése, hogy a kelet-közép-európai térségben a NATO legfőbb bástyájaként kell működnie, amihez egy nagy létszámú és jól felszerelt haderő szükséges. Magyarország esetében ezzel szemben a katonai fejlesztések célja kevésbé kapcsolódik közvetlenül az orosz fenyegetéshez; a modernizáció inkább a több évtizedes lemaradás ledolgozására és az ország szuverenitásának erősítésére irányul. A különbség a társadalom hozzáállásában is megfigyelhető: míg Lengyelországban a lakosság körében általában erős támogatottságot élveznek a katonai kiadások és fejlesztések, Magyarországon a haderőfejlesztés kérdése inkább a belbiztonsági és migrációs kihívásokkal kapcsolódik össze. Ezt támasztják alá a közvéleménykutatások is, melyek szerint a lengyelek döntő többsége (70%-nál is több) fenyegetésként tekint Oroszországra, tart a háború eszkalálódásától, és országuk megtámadásától. Ezzel szemben a magyar társadalom csak mintegy harmada van ugyanezen az állásponton, a többség nem tekinti közvetlen fenyegetésnek Oroszországot.¹²²

A két ország fegyverkezése között nem csak eltérő motivációkat, de különböző ambíciókat is megfigyelhetünk. Lengyelország nagyratörő célokat tűzött ki, amelyek között szerepel, hogy 2035-re a kontinentális Európa egyik legnagyobb haderejével szeretne rendelkezni. Ezzel szemben Magyarország programjai kisebb léptékűek és a NATO-keretekben vállalt kötelezettségek teljesítésére összpontosítanak. Míg Lengyelország egy nagy létszámú, erősen gépesített haderőt szeretne megteremteni, addig Magyarország egy professzionális és jól képzett, de alacsony létszámú haderő kialakítására helyezi a hangsúlyt, a költséghatékonyabb működés és fenntartás érdekében. Az elrettentés kérdésében is jelentős eltérés figyelhető meg; míg Lengyelország saját haderejére alapozva, közvetlen elrettentést kíván elérni, addig Magyarország inkább a NATO kollektív védelmi mechanizmusának köszönhetően, közvetetten kívánja elrettenteni az esetleges agresszorokat, saját haderejét pedig belső biztonsági célokra és nemzetközi szerepvállalásának erősítésére szándékozik hasznosítani.¹²³

4.2 A szervezeti átalakítások és humánpolitikai intézkedések összehasonlítása

Mindkét ország jelentős szervezeti átalakításokat hajtott végre, hogy hadereje alkalmazkodjon a XXI. századi hadviselés kihívásaihoz. Ezen átalakítások során kiemelt figyelmet szenteltek a haderő humán komponensének, a katonák létszámának növelésének, és a civil-katonai kapcsolatok

---

¹²² Fagan, Moira et al. (2023): *Poles and Hungarians Differ Over Views of Russia and the U.S.* Pew Research Center.

Scovil, Jonathan (2024): *About the war in Ukraine and Possible Extension of the Conflict.* CBOS.

¹²³ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája (2021)

erősítésére. Magyarország és Lengyelország hasonló toborzási eszközöket alkalmaz, prioritás a fiatalok megszólítása, melyet számos toborzási kampánnyal, ösztöndíjakkal, és életpályamodellekkel kívánnak elérni. A lengyel eset hatékonyabb a hivatásosok bevonására, hiszen a tisztképzés versenyképes civil diplomát is kínál, mely növeli ezen szakok népszerűségét. A magyarok példája ugyanakkor a tartalékos állomány létszámnövelésére helyezi a nagyobb hangsúlyt, a megnövelt juttatásoknak és egyéb kedvezményeknek köszönhetően évről-évre egyre többen csatlakoznak a területvédelmi erőkhöz. Ezen eltérés a két ország között nem véletlen, hiszen Lengyel Fegyveres Erők legfontosabb célja a hivatásosok számának növelése, az összlétszám csupán egyhatod részét alkotnák tartalékosok, ezzel szemben Magyarországon ez az arány meg fogja haladni az egyharmadot is. Az okok itt is a biztonságérzetben keresendők. Lengyelország a megnövekedett orosz fenyegetettség hatására növelni kívánja haderejének készenlétét, az aktív állomány felduzzasztásával szándékozzák elrettenteni Oroszországot. Haderejük létszáma meg fogja közelíteni a rendszerváltás előtti szintet, ezért is van szükség arra, hogy struktúráját átalakítsák, és újabb hadosztályokkal egészítsék ki a már meglévőket.¹²⁴ Ezzel szemben Magyarország nem számít külső agresszióra, így a haderőfejlesztés fókuszában is inkább a passzív állomány létszámának növelése, és a nemzeti reziliencia megerősítése áll, továbbá a már meglévő helyek feltöltésére, sem mint új alakulatok létrehozására összpontosítanak. Fontos még megemlíteni, hogy Lengyelországban külön haderőnemeket alkotnak a területvédelmi és különleges erők, amik a haditengerészettel egyetemben eltérést jelentenek az MH felépítéséhez képest.¹²⁵

A különbségek a meglévő állomány megtartásának módszereinél csúcsosodnak ki. Lengyelország kiszámítható életpályával, és stabil jogi környezettel kívánja szervezeten belül tartani az embereket, továbbá a 25 év szolgálati jogviszony utáni nyugdíjba vonulás is nagy csábító erővel bír, illetve a szervezeten belüli előrehaladásra is pozitív hatással van. Ugyanakkor a nagy szakértelemmel rendelkező, tapasztalt, idősebb katonák egy részét is szeretnék rendszerben tartani, amire kiváló alapot nyújt a sávós fizetésemelési rendszer. Magyarországon ezzel szemben sokkal nagyobb kiszámíthatatlanság és bizonytalanság uralkodik. Ugyan egy kiszámítható életpályamodell felállítására törekedtek, de ezt nagymértékben aláássa a 2015-óta életben lévő különleges jogrendi helyzet, melynek értelmében rendeleti úton bármikor megváltozhatnak a katonák munkavállalási feltételei. Erre kiváló példa a honvédek jogállásáról szóló kormányrendelet (137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról), mely a honvédek jogait nem csak a munkavégzéssel összefüggésben, hanem azon túlmenően is korlátozza. A cél az állomány szemléletmódbeli

---

¹²⁴ Serwis Rzeczypospolitej Polskiej: *Zwiększenie liczebności Wojska Polskiego*. gov.pl.

¹²⁵ Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája (2021)

átformálása lenne, a honvédelmet nem munkának, hanem hivatásnak szeretnék beállítani, mely az egyén egész életét végig kíséri. Láthatjuk továbbá, hogy a rendfokozatok feltorlódásának elkerülésére sincs egy egységes, kiszámítható megoldás, a "megfiatalítás" csupán tüneti jelleggel kezelte a jelenséget, de meg nem szüntette, továbbá 2024. 06. 30-án a rendelet hatályát veszítette, azóta pedig nem született újabb intézkedés, mely orvosolná ezt a problémát.¹²⁶

4.3 A haditechnikai beszerzéseknél megfigyelhető különbségek

Mindkét ország haditechnikai beszerzései alapvetően a NATO-elveknek megfelelően történnek, különös figyelmet fordítva szövetségen belüli interoperabilitás fokozására. A beszerzési programok célja, hogy a régi szovjet rendszereket korszerű nyugati technológiákkal váltsák fel, és olyan fegyverrendszereket integráljanak, amelyek kompatibilisek a NATO-szabványokkal. Ennek érdekében Magyarország és Lengyelország széles körű beszerzési programokat indított el, amelyek során többek között különböző harckocsik, páncélozott járművek, légvédelmi rendszerek és tüzérségi eszközök megvásárlására került sor. A két haderőfejlesztés között ugyanakkor mégis inkább több az eltérés, mint a közös pont.

Lengyelország nagyarányú eszközbeszerzést hajt végre, amelynek kivitelezését 13 év alatt (2022–35 között) tervezik megvalósítani. A rövid időintervallumból fakadóan a lengyel hadiipar nem képes előállítani a szükséges haditechnikai eszközöket, ezért az ország nagy számú külföldi fegyverimportra szorul. Ez a folyamat káros a lengyel gazdasága számára, hiszen az ország védelmi célra fordított költségvetésének számottevő részét külföldön költik el, így az nem kerül visszaforgatásra, nem teremt új munkahelyeket Lengyelországban, csupán az államadósságot növeli. Ezzel párhuzamosan ugyanakkor már 2022-ben megjelent az a kormányzati szándék, melynek értelmében a haditechnikai beszerzések legalább 50%-át belföldön gyártott eszközökkel kívánják megvalósítani, ugyanakkor pont a fentebb említett szűkös termelési kapacitásokból adódóan a lengyel kormány napjainkig sem tudta megvalósítani ezen a célját.¹²⁷ Amennyiben a 2024-es 4,2%-os GDP arányos védelmi költést vesszük alapul, ez azt jelenti, hogy az ország GDP-ének egy százalékát meghaladó összeg került külföldi hadiipari cégeknek átutalásra, mely nagymértékben hozzájárulhat a költségvetési ideik, 5,4%-os hiányához.¹²⁸ A magas hiányszámok megkérdőjelezik a folyamat fenntarthatóságát, hiszen az eszközök érkezésével párhuzamosan a haderő fenntartására fordított

---

¹²⁶ 137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról.

¹²⁷ Kosiniak-Kamysz, Władysław (2024): *Modernizacja armii. Szef MON: połowa kupowanego przez nas sprzętu musi pochodzić z Polski*. Polskie Radio.

¹²⁸ Ministry of National Defence Republic of Poland (2024): *Poland – NATO*. gov.pl.
European Commission (2024): *Economic forecast for Poland*.

kiadások is meredek emelkedésbe kezdenek, melyek a jövőben meg tovább növelhetik az ország költségvetési deficitjét.

Magyarország ezzel szemben kedvezőbb helyzetben van, modernizációs tervei nem annyira ambiciózusok, és a fajsúlyos eszközök beszerzéseinek szerződéseit még az orosz-ukrán háború kitörése előtt megkötötték, ennek köszönhetően olcsóbban és gyorsabban tud hozzájutni a kívánt fegyverzethez. Továbbá az eszközök gyártását is aktív magyar részvétellel kívánják megvalósítani, mely gazdaságélénkítő hatással jár. Mégis, a Lengyelországnál GDP arányosan fele akkora katonai kiadások ellenére is Magyarország szintén 5,4%-os költségvetési deficittel számol az idén.¹²⁹ Ez az ország kiszolgáltatott gazdasági helyzetének köszönhető, mely függőség a hadiiparra is jellemző. Magyarország legjelentősebb gazdasági partnere Németország, a hadiipari beszerzések és beruházások döntő része hozzá, illetve néhány másik európai országhoz kapcsolódik. Ez magas fokú kiszolgáltatottságot eredményez az európai partnerek, különös tekintettel Németország irányába, mely kockázatot jelent Magyarország biztonságára. A hosszútávú haderőfejlesztés ipari komponensének versenyképességére is hatással van az elköteleződés, mivel a hazai termékek sikerét a német fegyverek keresletének alakulása, valamint a német hadiipari partnerekkel fenntartott kapcsolatok minősége nagyban befolyásolja. Alternatív nemzetközi partnerek keresése elengedhetetlen lenne annak érdekében, hogy mérséklődjene az egyetlen partnerre való túlzott támaszkodásból eredő kockázatok, és biztosítva legyen a magyar hadiipar a hosszútávú stabilitása és prosperitása.¹³⁰

Lengyelország a magyar példával ellentétben nem európai, hanem főképp dél-koreai és amerikai eszközök beszerzésével erősíti haderejét, továbbá jelentős mértékű hazai fejlesztésű termék gyártásával diverzifikálja eszközbeszerzéseit. Ezen diverzifikációnak köszönhetően sokkal kisebb mértékű az egy ország felé való kitettség, illetve hosszútávon a Lengyelországban külföldi licenz alapján gyártott termékekre stabilabb és kiszámíthatóbb kereslet lesz. Továbbá megfigyelhető az is, hogy Lengyelország nemzetközi térben felértékelődő szerepének köszönhetően jó kapcsolatot ápol számos NATO tagországgal, melyek szívesen adnak el neki fegyvereket. Magyarország külpolitikája viszont szembemegy számos partnerország érdekével, akik nemtetszésük kifejezéséként blokkolnak bizonyos fegyvervásárlásokat. Így történhetett meg, hogy 2023-ban az Amerikai Egyesült Államok nem volt hajlandó a 24 darab *HIMARS* rakétasorozatvető vásárlásának engedélyezésére, mivel

---

¹²⁹ European Commission (2024): *Economic forecast for Hungary*.

¹³⁰ Csiki Varga Tamás – Etl, Alex (2021): *German–Hungarian Defence Policy Cooperation*. German Hungarian - Security Policy Dialogue. 59–67. o.

Magyarország nem támogatta a svédek NATO csatlakozását.¹³¹ Ebből kifolyólag Magyarország jelenleg nem rendelkezik rakétasorozatvetőkkel, ezen képesség teljes egészében hiányzik a Magyar Honvédségből. Az említett példából is látható, hogy az ország különutas politikája nem mindig kifizetődő, és jelentősen ronthatja a szövetséges partnerekkel szembeni tárgyalási pozícióikat.

Az orosz-ukrán háború is eltérő hatást gyakorolt a modernizációs folyamatokra; Lengyelország kisöpörte a szovjet haditechnikájának jórészét, melyeket Ukrajnának adományozott, ezáltal az ország reputációja növekedett a nyugati országok megítélésében. Az adományok után keletkező eszközhiány a megnövekedett fenyegetettségérzettel párosulva a modernizációs folyamatok intenzitását, a fegyverbeszerzési programok felgyorsulását eredményezte. Továbbá a lengyel fejlesztésű haditechnikai eszközöket éles körülmények között is tesztelhetik, illetve az esetleges sikeres debütálásuk új megrendelési igényeket jelenthetnek külföldi országok részéről, a harctéri tapasztalatokat összegyűjtve pedig hatékonyabban ki lehet jelölni a lengyel eszközfejlesztés új irányait. Magyarországnak ezzel szemben kedvezőtlenebb feltételekkel kell a hidegháborús eszközparkját megújítania, az elavult fegyverrendszerek kivonása sok gonddal és alacsony gazdasági megtérüléssel jár. A beszerzések sebessége nem gyorsult fel, a modernizációs folyamat az előre meghatározott irányelveket követi (az ellentétes kormánykommunikáció ellenére is), ugyanakkor az egyes német fegyverek eredményes szereplése esetén közvetetten a magyar hadiipar is részesülhet új külföldi megrendelésekből.¹³²

Végezetül érdemes a haderőfejlesztési tervek még egy pontját megvizsgálni, melyre nagy hangsúlyt fektet mindkét ország. A légi szállítóképesség fejlesztése közös prioritás mindkét ország számára, különösen a NATO-keretek között végzett műveletek támogatása céljából, így mindkét ország kiemelt figyelmet fordít a logisztikai kapacitások fejlesztésére. Lengyelország prioritásként kezeli a légiszállítási képességek növelését, például a légibázisok korszerűsítésével és az amerikai erők állomásoztatásához szükséges infrastruktúra kiépítésével, továbbá számos teherszállító gép beszerzésével. Magyarország is fejleszti légi szállítóképességeit, a *NATO Stratégiai Légiszállítási Képesség program* részeként használt pápai bázison keresztül, valamint új csapatszállító repülőgépek, például a *KC-390*-esek beszerzésével, amelyek jelentősen növelik az ország önálló szállítási kapacitásait, és ezzel hozzájárulnak a nemzetközi szerepvállalások sikeres lebonyolításához.

---

¹³¹ Portfolio (2023): *Magyarország is venni akart a rettegett HIMARS-rendszerből, de váratlan dolog történt Washingtonban.* portfolio.hu.

¹³² Jójárt Áron Zoltán (2023): *A magyar védelmi ipar újjáépítése a 21. században?* Diplomamunka. 47. o.

4.4 Hadiipari fejlesztések szembeállítása

A lengyel és magyar hadiipari fejlesztések közös jellemzője a lehető legnagyobb arányú önellátás megteremtésének igénye, amely mindkét ország esetében a nemzeti szuverenitás szempontjából kap jelentőséget. A lengyel védelmi iparban azonban nem történt akkora visszaesés a rendszerváltást követően, mint a magyarban, ennek köszönhetően a fejlesztés és gyártás hosszabb ideje működik hazai bázison, és több hazai gyártású rendszer szolgálatba állítására képesek. Magyarország a jelenlegi modernizációs programjai révén hozza létre a hadiiparának új alapjait, gyakran nemzetközi vállalatokkal, például német és török partnerekkel együttműködve.¹³³

A két ország ipari fejlesztéseinek fenntarthatóságát illetően is különbségek figyelhetők meg. Lengyelország hadiipari beruházásai szilárd alapokra épülnek, mivel a már meglévő gyártási kapacitásokat fejlesztik tovább, egy fenntartható, exportorientált ipar létrehozása a cél. A *Rosomak* és a *Borsuk* járművek, vagy a *Krab* önjáró lövegek nemcsak a lengyel haderő igényeit elégítik ki, hanem potenciális exporttermékeként is szolgálnak, amelyek segítik az ország iparának további fejlődését és nemzetközi versenyképességének fokozódását. Továbbá a nagyarányú hazai megrendelések teljes egészében lekötik az ország védelmi ipari kapacitásait, ezért jelentős bővülésre, és a kereslet folyamatos élénkülésére lehet számítani az elkövetkező években.

Magyarország védelmi iparát ezzel szemben újra kellett építeni, ezért az ország jelenleg csak alacsony számú eszköz gyártására alkalmas. A jelentős befektetéseknek köszönhetően a gyártási kapacitás folyamatosan emelkedik, elsődleges célja a magyar igények kielégítése, ugyanakkor a védelmi ipar versenyképessé és fenntarthatóvá válásához elengedhetetlen a stabil külföldi kereslet megjelenése, a kis volumenű magyar megrendelések nem tudnák fenntartani azt. A Bundeswehr lehet a magyar termékek elsődleges felvásárlója, de számos további ország tervezi a német eszközök rendszeresítését, viszont a magyar hadiipar még ennek ellenére is túlzott mértékben kiszolgáltatott a német félnek, mely aszimmetrikus függés kockázatot rejt.¹³⁴

Összességében elmondható, hogy a két ország egyaránt törekszik arra, hogy a külföldről beszerzett eszközök szervizelése is hazai cégek útján valósuljon meg. Lengyelországban az eszközök fenntartása egy stabil, magas bevételi forrást jelent a hadiipari cégeknek, ezért vélhetőleg akkor is rentábilis maradna az ágazat, amennyiben az ambiciózus modernizációs programját annak gazdasági teherbírásán túlmutató költségei miatt nem tudná teljes egészében kivitelezni. Magyarországról ugyanez nem mondható el, az ágazat fennmaradásához elengedhetetlen az állami és külföldi

---

¹³³ Budavári Krisztina (2020): *A magyar védelmi ipar helyzete és fejlődési lehetőségei*. MHTT 37–43. o.

¹³⁴ Csiki Varga Tamás – Etl, Alex (2021): *German–Hungarian Defence Policy Cooperation*. German Hungarian - Security Policy Dialogue. 59–67. o.

megrendelések nagyarányú beérkezése, ezért a magyar hadiipar határozottan sérülékenyebb és kiszolgáltatottabb a külső tényezőknek, mint a lengyel.

5. Befejezés

Dolgozatomban áttekintettem a magyar és lengyel haderőfejlesztési programok főbb pontjait, és egy átfogó kép felállítása után sikeres komparatív elemzést végeztem el. Célom az volt, hogy megválaszoljam a bennem felmerülő kérdéseket, és mélyebb betekintést nyerjek a két ország katonai dimenzióhoz kapcsolódó elképzeléseibe. Összefoglalva kutatásom eredményeit, a kutatási kérdéseimre az alábbi válaszokat kaptam:

1. Miként befolyásolta az országok modernizációs stratégiáit biztonságpercepciójuk, milyen célok kerültek megfogalmazásra?

Az országok biztonságpercepciója döntő mértékben hozzájárult a katonai szektor felértékelődéséhez, a 2010-es évtized közepén végbemenő változások motiválták mindkét országot a haderőfejlesztési programok elindítására. A biztonsági környezet értékelésénél ugyanakkor megfigyelhetünk bizonyos eltéréseket, ebből fakad az eltérő válaszreakció és eltérő célok kijelölése; Magyarország nem számít közvetlen támadásra, ezért az eszközök korszerűsítése és a szövetséges missziókban való részvétel jelenti az elsődleges prioritást számára, ezzel szemben Lengyelország tart Oroszország támadásától, melynek elkerülésének érdekében egy jelentős létszámú, modern fegyverzettel rendelkező haderőt tervez kiállítani, a létrejövő képességeivel kívánja elrettenteni a katonai agressziótól az orosz felet.

2. Milyen szervezeti átalakítások és humánpolitikai intézkedések kerültek bevezetésre, milyen eltéréseket figyelhetünk meg?

A biztonsági környezet eltérő értékeléséből fakadóan a két haderő strukturális fejlesztései is különböző irányokba indultak meg. A Magyar Honvédség egy fenntartható, az ország gazdasági teherbírásával paritásban lévő haderő létrehozását tűzte ki célul, mely ugyanakkor tartalékosainak magas számának, illetve a nemzet rezilienciájának köszönhetően képes az ország területének védelmére, a betörő ellenséges csapatok feltartóztatására a szövetséges erők beérkezéséig. Lengyelország a biztonság önálló szavatolására, a saját képességek számottevő megerősítésére fókuszál, ugyanis a NATO szövetségesek közvetlen támogatása nélkül is sikeresen kíván védekezni. Sőt, a fegyverbeszerzéseknek köszönhetően nagy számú nehéztechnika fog a fegyveres erők rendelkezésére állni, melyek egy ellentámadás sikeres kivitelezését is elősegítik. Az elrettentés fokozásának eleme a haderő szervezeti átalakítása, létszámának növekedése elengedhetlenné teszi új harcászati egységek létrehozását, a keleti régiók megerősítése csökkenti az ország elleni fegyveres agresszió bekövetkeztének esélyét. További eltérésként azonosítható az is, hogy a lengyel egységek harcértéke jelentősen nagyobb, mint a magyaroké. Ez nem csak magasabb létszámuknak, hanem elsősorban haditechnikai eszközökkel való

jobb ellátottságuknak köszönhető, ezt támasztja alá az is, hogy egy lengyel harcokcsizászlóalj 58 harcokcsival rendelkezik, szemben a magyarok 44-ével. Humánpolitikai intézkedések szempontjából is hatékonyabbnak tekinthetők a lengyel módszerek, mivel azok jogi és morális szempontból kedvezőbb környezetet teremtenek. A hivatásos katonai pálya sokkal vonzóbbnak és kiszámíthatóbbnak tűnik, ugyanakkor el kell ismerni a magyar tartalékos toborzó kampányok sikerességét is. Megállapíthatjuk, hogy mindkét haderőreform az adott ország igényeihez igazodik; az eltérő célok és szükségletek magyarázzák a különbségeket. Ugyanakkor a magyar tendencia, amelynek keretében a kormány a parlamenttől jogköröket von el és helyez át saját hatáskörébe, veszélyes, mivel növeli az állomány kiszolgáltatottságát a politikai vezetés irányába.

3. Milyen különbségeket és hasonlóságokat figyelhetünk meg a két ország fegyverbeszerzései és védelmi ipari fejlesztései között?

Az eltérő motivációnak tulajdonítható a fegyverbeszerzések és a védelmi ipari beruházások kapcsán megfigyelhető különbségek is. Lengyelország hadiipara a 2010-es évtizedben magasabb színvonalú volt, mint Magyarorszáé, hiszen a gyártási kapacitások kisebb mértékben estek vissza a rendszerváltást követő időszakban. Ennek köszönhetően a lengyelek sokkal nagyobb mértékben tudnak támaszkodni a hazai fejlesztésű és gyártású eszközökre, illetve a gyártókapacitások bővítése is egyszerűbb feladat. Magyar részről is megjelent az igény, hogy az ország önellátó legyen haditechnikai eszközökből, és nemzetközi partnerek bevonásával sikeresen megkezdtek a védelmi ipar újjáépítését. Ugyanakkor ezen beruházásokban túlságosan nagy szerep hárul a német vállalatokra, az egyoldalú függés kiszolgáltatottabbá teszi Magyarországot. Lengyelország ezzel szemben jobban diverzifikálta beszerzéseit, és nagyrészt Európán kívüli forrásokból származnak új fegyverei. Fontos megjegyezni, hogy ez egy költségesebb megoldás, hiszen az egymástól eltérő alkatrészeket tartalmazó eszközök nagy terhet rónak a logisztikára, viszont hosszútávon a nemzetközi piacokon nagyobb eséllyel tudják majd értékesíteni termékeiket a lengyel cégek, a kiterjedtebb vásárlói körnek köszönhetően. További különbségként lehet beazonosítani a nemzetközi biztonsági helyzet hatását a beszerzési folyamatokra, Lengyelország esetében katalizátorként hatott a romló környezet, míg Magyarországra inkább semleges hatást gyakorolt. A jövő kérdése az lesz, hogy a fegyverkezési programok fenntarthatóak lesznek-e. A válasz mindkét ország esetében bizonytalan, ugyanakkor azt ki lehet jelenteni, hogy a magyar célkitűzések megvalósulása esélyesebb, a lengyelek ambíciózus tervei lehet, hogy túlnőnek országuk gazdasági teljesítőképességén.

Összességképpen elmondható, hogy a magyar és lengyel modernizációs folyamatok kiemelkedőnek számítanak mind hazai, mind nemzetközi viszonylatban is. A lengyel példából tanulva bizonyos területeken érdemes lehetne a náluk bevált módszereket adoptálni, gondoljunk csak a

nemzetközi partnerek diverzifikálására, vagy a jogbiztonság garantálására. Ezen két területre nagyobb figyelmet kéne fordítani, hiszen komoly kockázatok hordoznak magukban. Ugyanakkor mivel a két ország biztonságfelfogása és céljai jelentős mértékben különböznek egymástól, ezért az eltérő módszerek alkalmazása számos esetben indokoltnak tekinthető. Dolgozatom témája a következő évtizedben is aktuális és releváns lesz, érdemes figyelemmel kísérni a térségünkben zajló változásokat, hogy azokból tanulva Magyarország biztonsága hosszútávon is garantálható legyen, és a honvédelmi fejlesztések a változó geopolitikai kihívásokhoz igazodva erősítsék az ország védelmi képességeit, valamint szövetségben belüli szerepvállalását.

6. Bibliográfia

137/2024. (VI. 28.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról.

https://jogkodex.hu/jsz/2024_137_korm_rendelet_7347254

22/2024. (IX. 30.) HM rendelet egyes honvédelmi ösztöndíjakról.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=A2400022.HM>

8/2023. (I. 17.) Korm. rendelet a honvédek jogállásáról szóló 2012. évi CCV. törvény hatálya alá tartozókra vonatkozó egyes veszélyhelyzeti intézkedésekről.

<https://njt.hu/jogszabaly/2023-8-20-22>

9/2024. (VI. 28.) HM rendelet a hivatásos és a szerződéses katonai szolgálatra való egészségi, pszichikai és fizikai alkalmassági követelmények és ellenőrzésük keretszabályairól.

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a2400009.hm>

Airbus hivatalos honlapja (2019): *Airbus Helicopters and Hungarian Government to establish manufacturing site in Gyula*. Airbus.com. Letöltés: 2024. 09. 11.

<https://www.airbus.com/en/newsroom/press-releases/2019-05-airbus-helicopters-and-hungarian-government-to-establish>

Bányász Eszter (2024): *Magyar szerep a jövő páncéltörő eszközének gyártásában*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 12.

<https://honvedelem.hu/hirek/magyar-szerep-a-jovo-panceltoro-eszkozenek-gyartasaban.html>

Baranyai Gábor (2023): *Kamikaze drónok készülnek Magyarországon*. Magyar Nemzet. Letöltés: 2024. 10. 27.

<https://magyarnemzet.hu/belfold/2023/08/kamikaze-dronok-keszulnek-magyarorszagon-videok>

Bączyk, Norbert (2020): *Im ciebie więcej tym mniej – meandry rozwoju Sił Zbrojnych RP*. NTW magazín. Letöltés: 2024. 10. 01.

<https://www.magnum-x.pl/artikul/im-ciebie-wiecej-tym-mniej-meandry-rozwoju-sil-zbrojnych-rp>

Benkő Tibor (2019): *A Magyar Honvédség jelene és jövője*. Hadtudomány. Letöltés: 2024. 09. 15.

https://real.mtak.hu/104554/1/2019eA%20Magyar%20Honv%C3%A9dseg%20jelene_Benko%20Tibor.pdf

Benkő Tibor (2023): *A sikeres haderőfejlesztés záloga*. Honvédségi Szemle. Letöltés: 2024. 09. 15.

https://real.mtak.hu/157493/1/HSZ2023-1_1_3-15_benko.pdf

Bodó Szabolcs (2022): *A hadkötelezettség történeti áttekintése Magyarországon*. Hadtudományi Szemle. Letöltés: 2024. 09. 15.

https://real.mtak.hu/144992/1/01_bodo_5-19_HSZ_2022_1.pdf

Bodó Szabolcs (2022): *Egy új szolgálati forma: Az önkéntes katonai szolgálat*. Honvédségi Szemle. Letöltés: 2024. 09. 15.

<https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/article/view/891/842>

Budavári Krisztina (2019): *A Zrínyi 2026 program. Korlátozott lehetőségek a magyar védelmi ipar fejlesztésére*. Hadtudomány. Letöltés: 2024. 09. 16.

https://real.mtak.hu/105874/1/2019eA%20Zr%C3%ADnyi%202026%20program_Budav%C3%A1ri%20Krisztina.pdf

Budavári Krisztina (2020): *A magyar védelmi ipar helyzete és fejlődési lehetőségei*. MHTT.

Chancellery of the Prime Minister, Republic of Poland (2022): *More troops and more money for defence—the Council of Ministers adopted a draft Homeland Defence Act.* gov.pl. Letöltés: 2024. 10. 02.

<https://www.gov.pl/web/primeminister/more-troops-and-more-money-for-defence--the-council-of-ministers-adopted-a-draft-homeland-defence-act>

Ciślak, Jarosław (2022): *Miecznik i niewiele więcej? Modernizacja Marynarki Wojennej w 2022 roku.* Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 04.

<https://defence24.pl/miecznik-i-niewiele-wiecej-modernizacja-marynarki-wojennej-w-2022-roku>

Ciślak, Jarosław (2023): *Wielkie zmiany w Wojsku Polskim. Jaka będzie armia za dekadę?* Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 04.

<https://defence24.pl/sily-zbrojne/wielkie-zmiany-w-wojsku-polskim-jaka-bedzie-armia-za-dekade-analiza>

Csiki Tamás – Tálas Péter – Varga Gergely (2014): *A NATO walesi csúcstalálkozásának napirendje és értékelése.* Nemzet és Biztonság. Letöltés: 2024. 09. 16.

<https://folyoirat.ludovika.hu/index.php/neb/article/view/4129/3383>

Csiki Varga Tamás (2019): *A magyar védelmi kiadások trendjei, 2004–2019.* Nemzet és Biztonság. Letöltés: 2024.09.16.

https://real.mtak.hu/103252/1/nemzet_es_biztonsag_2019_01_7_csiki.pdf

Csiki Varga Tamás (2023): *A honvédelmi ágazat 2023-as rekord költségvetése és a NATO kötelezettségek teljesítése.* Stratégiai Védelmi Kutatóintézet Elemzések.

Csiki Varga Tamás – Etl, Alex (2021): *German–Hungarian Defence Policy Cooperation.* German Hungarian - Security Policy Dialogue. Letöltés: 2024. 09. 16.

https://svkk.uni-nke.hu/document/svkk-uni-nke-hu-1506332684763/German_Hungarian%20Security%20Policy%20Dialogue.pdf

Defence 24 (2017): *Regina oficjalnie przyjęta do eksploatacji w Wojsku Polskim.* defence24.pl. Letöltés: 2024. 10. 22.

<https://defence24.pl/regina-oficjalnie-przyjeta-do-eksploatacji-w-wojsku-polskim>

Dunai Péter (2024): *Korszakváltás a magyar légvédelemben – Jön a NASAMS, megy a KUB.* vg.hu. Letöltés: 2024. 10. 08.

<https://www.vg.hu/nemzetkozi-gazdasag/2024/04/legvedelemben-jon-a-nasams>

Economx (2023): *Belelűz a magyar hadiipar, ambiciózusak a tervek.* economx.hu. Letöltés: 2024. 10. 13.

<https://www.economx.hu/magyar-gazdasag/gyor-raba-gidran-hadiipar-zalaegerszeg-varpalota-kaposvar-nyirtelek-kiskunfelegyhaza.779795.html>

European Commission (2024): *Economic forecast for Hungary.* Letöltés: 2024. 10. 29.

https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/hungary/economic-forecast-hungary_en

European Commission (2024): *Economic forecast for Poland.* Letöltés: 2024. 10. 29.

https://economy-finance.ec.europa.eu/economic-surveillance-eu-economies/poland/economic-forecast-poland_en

Fabryka Broni hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://fabrykabroni.pl/en/offer/military-market>

Fagan, Moira et al. (2023): *Poles and Hungarians Differ Over Views of Russia and the U.S.* Pew Research Center. Letöltés: 2024. 10. 28.
<https://www.pewresearch.org/global/2023/10/02/poles-and-hungarians-differ-over-views-of-russia-and-the-us/>

Fejérvár (2017): *Újra élet költözött a székesfehérvári Ikarus-gyár csarnokaiba.* fejervar.hu. Letöltés: 2024. 10. 17.
<https://fejervar.hu/gazdasag/2017/09/ujra-elet-koltozott-a-szekesfehervari-ikarus-gyar-csarnokaiba>

H/4027. számú országgyűlési határozati javaslat (2015): *A Magyar Honvédségnek az Iszlám Állam elnevezésű terrorszervezet elleni nemzetközi fellépésben való részvételéről.*
<https://www.parlament.hu/irom40/04027/04027.pdf>

Holló Bettina (2022): *Tízszázalékos béremelés és hathavi fegyverpénz vár a katonákra 2022-ben.* Index.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.
<https://index.hu/belfold/2022/01/07/katonakberemeles2022valtozas/?token=d8620687fd70322a1dd71b4a9bafee78>

Honvédelem (2020): *Lynx gyalogsági harcjárműveket kap a Magyar Honvédség.* honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.
<https://honvedelem.hu/hirek/lynx-gyalogsagi-harcjarmuveket-kap-a-magyar-honvedseg.html>

Honvédelem (2022): *Honvéd Vezérkar.* honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 24.
<https://honvedelem.hu/alakulat/honved-vezerkar.html>

Honvédelmi Minisztérium (2017): *Januártól tovább emelkedik a katonák bére.* honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.
<https://honvedelem.hu/hirek/hazai-hirek/januartol-tovabb-emelkedik-a-katonak-bere.html>

Honvédelmi Minisztérium (2019): *Magyarország növeli békefenntartó szerepvállalását.* honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 09. 17.
<https://honvedelem.hu/galeriak/magyarorszag-noveli-bekefenntarto-szerepvallalasi.html>

Hottó István (2024): „Történelmi helyzetben élünk...” – Beszélgetés dr. Böröndi Gábor vezérezredessel, a Honvéd Vezérkar főnökével. Honvédségi Szemle. Letöltés: 2024. 10. 28.
<https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/article/view/1251/1219>

HT Division hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.
<https://htdivision.com/hu/szolgalattas/pilota-nelkuli-rendszerek>

Huta Stalowa Wola S.A. hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.
<https://www.hsw.pl/produkty/>

Instytut Spraw Publicznych (2008): *Attitudes towards Russian ambitions and the Russian-Georgian conflict.* Letöltés: 2024. 10. 02.
<https://www.isp.org.pl/uploads/drive/oldfiles/10389617060307356001221045386.pdf>

Jelcz hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.
<https://jelcz.com.pl/en/offer/b>

Jójiárt Áron Zoltán (2023): *A magyar védelmi ipar újjáépítése a 21. században?* Diplomamunka.

Jonathan Scovil (2024): *About the war in Ukraine and Possible Extension of the Conflict.* CBOS. Letöltés: 2024. 10. 29.
https://www.cbos.pl/EN/publications/reports_text.php?id=6816

Kajetanowicz, Jerzy (2021): *Transformacja Sił Zbrojnych RP 1999-2020. Aspekt organizacyjny.* Rocznik Instytutu Europy Środkowo-Wschodniej. Letöltés: 2024. 10. 19.

https://ies.lublin.pl/wp-content/uploads/2021/12/riesw_2021-01-05.pdf

Kálmánfi Gábor (2022): *Évről évre nő a honvédség létszáma*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 02.
<https://honvedelem.hu/hirek/evrol-evre-no-a-honvedseg-letszama.html>

Klisz, Maciej (2022): *The Polish Territorial Defence Forces (POL TDF)*. The Kingston Consortium on International Security. Letöltés: 2024. 10. 15.
<https://www.thekcis.org/publications/insights/insight-28>

Kovács Géza Péter (2022): *A Gidrán 4×4 harcjármű gyártása Magyarországon*. vedelmiiparblog.hu. Letöltés: 2024. 10. 05.
<https://vedelmiiparblog.hu/blog/a-gidran-4x4-harcjarmu-gyartasa-magyarorszagon/>

Magyar Nemzet (2023): *Magyarországon fogják gyártani a Gidrán harcjárműveket*. magyarnemzet.hu. Letöltés: 2024. 10. 05.
<https://magyarnemzet.hu/belfold/2023/10/magyarorszagon-fogjak-gyartani-a-gidran-harcjarmuveket>

Magyarország Kormánya (2024): *Fogadták az első magyar KC-390 katonai szállítórepülőgépet*. kormány.hu. Letöltés: 2024. 10. 06.
<https://kormany.hu/hirek/fogadtak-az-elso-magyar-kc-390-katonai-szallitorepuloget>

Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája (2012)
https://2015-2019.kormany.hu/download/a/40/00000/nemzeti_katonai_strategia.pdf

Magyarország Nemzeti Katonai Stratégiája (2021)

MESKO S.A. hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.
<https://www.mesko.com.pl/produkty>

Military Balance+ (2024): *Lengyelország fegyverexportja 2014–24 között*. Letöltés: 2024. 10. 15.

Military Balance+ (2024): *Lengyelország védelmi ipari vállalatai*. Letöltés: 2024. 10. 15.

Military Balance+ (2024): *Magyarország eszközbeszerzései 2014–24 között*. Letöltés: 2024. 10. 15.

Military Balance+ (2024): *Magyarország személyi állományának változása 2014–24 között*. Letöltés: 2024. 10. 15.

Ministry of National Defence Republic of Poland (2022): *The permanent HQ for US Army's V Corps will be established in Poland*. gov.pl. Letöltés: 2024. 10. 11.
<https://www.gov.pl/web/national-defence/the-permanent-hq-for-us-armys-v-corps-will-be-established-in-poland>

Ministry of National Defence Republic of Poland (2024): *Poland – NATO*. gov.pl Letöltés: 2024. 10. 13.
<https://www.gov.pl/web/national-defence/poland---nato>

Ministry of National Defence Republic of Poland: *Polish Defence in the Perspective of 2032*. gov.pl. Letöltés: 2024. 10. 14.
<https://www.gov.pl/web/national-defence/polish-defence-in-the-perspective-of-2032>

Mix, E. Derek (2016): *Poland and Its Relations with the United States*. Congressional Research Service. Letöltés: 2024. 10. 12.
<https://crsreports.congress.gov/product/pdf/R/R44212>

Mukesh Shankar Bharti (2023): *The security and defense policy of Poland and Hungary, 2004-21*. Zeszyt Naukowy Akademii Handlowej Nauk Stosowanych w Radomiu.

Nagy Dávid (2022): *Development of the Hungarian Defence Forces since 1989*. Danube Institute. Letöltés: 2024. 10. 01.
<https://danubeinstitute.hu/en/research/development-of-the-hungarian-defence-forces-since-1989>

NATO (2024): *Defence Expenditure of NATO Countries (2014-2024)*. NATO hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 09. 18.
https://www.nato.int/nato_static_fl2014/assets/pdf/2024/6/pdf/240617-def-exp-2024-en.pdf

NATO: *Multinational divisions*. NATO hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 21.
<https://mncne.nato.int/forces/divisions>

Navarrai Mészáros Márton (2024): *Növekszik a Várpalota közelében épülő lőszergyár*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 03.
<https://honvedelem.hu/hirek/novekszik-a-varpalota-kozeleben-epulo-loszergyar.html>

Nemzetgazdasági Minisztérium (2016): *Irinyi Terv – Az innovatív iparfejlesztés irányának meghatározásáról*. kormány.hu. Letöltés: 2024. 10. 03.
<https://2015-2019.kormany.hu/download/d/c1/b0000/Irinyi-terv.pdf>

Nyulas Szabolcs (2019): *Új alapok, tiszta viszonyok a Magyar Honvédség vezetésében*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 12.
<https://honvedelem.hu/hirek/hazai-hirek/uj-alapok-tiszta-viszonyok-a-magyar-honvedseg-vezeteseben.html>

Oleksiejuk, Michał (2022): *Pulaski Commentary: The key premises of the Polish Homeland Defence Act*. Casimir Pulaski Foundation. Letöltés: 2024. 10. 16.
<https://pulaski.pl/en/pulaski-commentary-the-key-premises-of-the-polish-homeland-defence-act-michal-oleksiejuk/>

Ördög Kovács Márton (2020): *Minden, amit az önkéntes tartalékos szolgálatról tudni kell*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 02.
<https://honvedelem.hu/hirek/minden-amit-az-onkent-es-tartalekos-szolgalatrol-tudni-kell.html>

Pacula, Przemysław (2014): *NATO Summit in Newport – Implications for Poland's National Security*. Casimir Pulaski Foundation. Letöltés: 2024. 09. 12.
<https://pulaski.pl/en/nato-summit-in-newport-implications-for-polands-national-security/>

Palowski, Jakub (2023): *Polski Hellfire*. Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 26.
<https://defence24.pl/przemysl/polski-hellfire>

Pestisrácok (2021): *A világ legfejlettebb radarjai védhetik a magyar légteret*. pestisracok.hu. Letöltés: 2024. 10. 04.
<https://pestisracok.hu/a-vilag-legfejlettebb-radarjai-vedik-a-magyar-legteret/>

Placha-Hetman, Karol (2022): *The background of the purchase of Korea Aerospace Industries FA-50 aircraft*. Polot.net. Letöltés: 2024. 10. 27.
<https://polot.net/en/kai-fa-50-2022-1329>

Polska Grupa Zbrojeniowa hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.
<https://grupapgz.pl/en/about-us/capital-group/>

Polska Grupa Zbrojeniowa Stocznia Wojenna honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.
<https://pgzsw.com.pl/>

Portfolio (2022): *Megkezdődött az L-39NG-k sorozatgyártása*. portoflio.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.
<https://www.portfolio.hu/global/20221202/megkezodott-az-l-39ng-k-sorozatgyartasa-582840>

Portfolio (2023): *Itt a bejelentés: kamikaze-drónokat vásárol a magyar kormány.* portfolio.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.

<https://www.portfolio.hu/global/20230720/itt-a-bejelentes-kamikaze-dronokat-vasarol-a-magyar-kormany-629103>

Portfolio (2023): *Magyarország is venni akart a rettegett HIMARS-rendszerből, de váratlan dolog történt Washingtonban.* portfolio.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.

<https://www.portfolio.hu/global/20230614/magyarorszag-is-venni-akart-a-rettegett-himars-rendszerbol-de-varatlan-dolog-tortent-washingtonban-621366#>

Portfolio (2023): *Megszületett a döntés, Magyarország is beszáll: a világ legmodernebb rakétarendszerei védik majd Európát.* portfolio.hu. Letöltés: 2024. 10. 01.

<https://www.portfolio.hu/global/20231012/megszuletett-a-dontes-magyarorszag-is-beszall-a-vilag-legmodernebb-raketarendszerei-vedik-majd-europat-645141>

Puchała, Franciszek (2013): *Rozwój i regres polskiego przemysłu zbrojeniowego.* Klub Generałów i Admirałów Rzeczypospolitej Polskiej. Letöltés: 2024. 10. 19.

<https://klubgiarp.pl/rozwoj-i-regres-polskiego-przemyslu-zbrojeniowego/>

PZL Mielec hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://pzlmielec.pl/en/offer/m28-05>

PZL Warszawa hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://pzlwarszawa.com/en/company-activities/>

PZL-Świdnik hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://www.pzlswidnik.pl/en/produkty>

Reszczyński, Jerzy (2023): *Borsuk: największy projekt zbrojeniówki od pół wieku.* Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 27.

<https://defence24.pl/sily-zbrojne/borsuk-najwiekszy-projekt-zbrojeniowki-od-pol-wieku-analiza>

Reuters (2024): *Poland aiming to ramp up ammunition production.* reuters.com. Letöltés: 2024. 10. 29.

<https://www.reuters.com/business/aerospace-defense/poland-aiming-ramp-up-ammunition-production-2024-09-04/>

Rheinmetall Hungary Zrt. hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 01.

<https://www.rheinmetall.com/hu/ceg/leanyvallalatok/hu-rheinmetall-hungary-zrt>

Rosomak S.A. hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://www.rosomaksa.pl/en>

Rybka, Zuzanna (2022): *Polski przemysł obronny Diagnoza i perspektywy rozwoju.* Diplomamunka.

<https://foundation.alioth.group/wp-content/uploads/Polski-Przemysl-Obronny-27-04.pdf> 24-34.o

Sabak, Juliusz (2022): *Program Kruk w dwóch odsłonach, czyli „pojedynek rewolwerowców”?*

Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 19.

<https://defence24.pl/sily-zbrojne/program-kruk-w-dwoch-odslonach-czyli-pojedynek-rewolwerowcow-analiza>

Serwis Rzeczypospolitej Polskiej: *Zwiększenie liczebności Wojska Polskiego.* gov.pl. Letöltés: 2024. 10. 24.

<https://www.gov.pl/web/obrona-narodowa/zwiekszenie-liczebnosci-wojska-polskiego->

Skrzypczak, Casimir Pulaski Foundation. Letöltés: 2024. 10. 24.

<https://pulaski.pl/en/polands-territorial-defence-force-its-role-significance-and-tasks/>

Snoj Péter (2020): *Nemzetközi színvonalú magyar fegyvergyár*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 10. 03.
<https://honvedelem.hu/hirek/nemzetkozi-szinvonalu-magyar-fegyvergyar.html>

Sticz László – Seprődi-Kiss Árpád (2020): *A Magyar Honvédség képességfejlesztése, egy korszerű haderő megteremtése*. Hadtudomány. Letöltés: 2024. 10. 01.
<https://ojs.mtak.hu/index.php/hadtudomany/article/view/6780/5345>

Szűcs László (2016): *Honvédelmi és haderőfejlesztési program kezdődik*. honvedelem.hu. Letöltés: 2024. 09. 16.
<https://honvedelem.hu/hirek/hazai-hirek/honvedelmi-es-haderofejlesztési-program-kezdodik.html>

Świerkowski, Adam (2024): *MSPO 2024: Upgraded Rak mortar on the Borsuk IFV platform*. Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 21.
<https://defence24.com/industry/mspo-2024-upgraded-rak-mortar-on-the-borsuk-ifv-platform>

Tálas Péter (2014): *Negyedszázad magyar haderőreformkísérleteinek vizsgálódási kereteiről*. Stratégiai Védelmi Kutatóközpont. Letöltés: 2024. 10. 03.
<https://svkk.uni-nke.hu/document/uni-nke-hu/magyar-biztonsagpolitika-1989-2014-original.original.pdf>

Tálas Péter (2023): *Lengyelország biztonságpolitikája és haderőreformja*. című publikáció kézírata.

Tasi Tibor (2019): *Digitális megoldások a jövő hadseregében*. uni-nke.hu. Letöltés: 2024. 09. 23.
<https://www.uni-nke.hu/hirek/2019/08/07/digitalis-megoldasok-a-jovo-hadseregeben>

The Ministry of National Defence (2009): *Defense Strategy of the Republic of Poland*. Letöltés: 2024. 10. 22.
<https://www.files.ethz.ch/isn/156791/Poland%202009.pdf>

Tilles, Daniel (2023): *Polish armed forces recorded highest recruitment in 2022 since end of compulsory military service*. Notes from Poland. Letöltés: 2024. 10. 24.
<https://notesfrompoland.com/2023/01/30/polish-armed-forces-recorded-highest-recruitment-in-2022-since-end-of-compulsory-military-service/>

Tóth István (2019): *Honvédség és társadalom-a forrás, amelyből meritünk*. Honvédségi Szemle. Letöltés: 2024. 10. 06.
<https://kiadvany.magyarhonvedseg.hu/index.php/honvszemle/article/view/287/279>

Tóth Zoltán Balázs (2018): *Államépítési törekvések Szíriában II. – Az Iszlám Állam tündöklése és túlélése?* Letöltés: 2024. 09. 14.
<https://jap.sze.hu/images/lapsz%C3%A1mok/2018/3/t%C3%B3th.pdf>

Varga László (2006): *A Honvédelmi tárca beszerzési tevékenységének elemzése, értékelése és korszerűsítésének néhány lehetősége*. PhD értekezés.
<https://nkerrepo.uni-nke.hu/xmlui/bitstream/handle/123456789/12027/Teljes%20sz%C3%B6veg!.pdf?sequence=1>

Vermes Ádám (2024): *Fegyverkezik Szerbia: Magyarországtól vásároltak orosz harcjárműveket*. economx.hu. Letöltés: 2024. 10. 26.
<https://www.economx.hu/magyar-gazdasag/szerbia-magyarorszag-vasarlas-harcjarmu-honvedseg.784074.html>

Wales Summit Declaration (2014) Letöltés: 2024. 09. 11.
https://www.nato.int/cps/en/natohq/official_texts_112964.htm

WB Group hivatalos honlapja. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://www.wbgroup.pl/wb-electronics/>

Wilewski, Krzysztof (2015): *Pancerne drapieżniki*. Polska Zbrojna. Letöltés: 2024. 10. 22.

<https://www.polska-zbrojna.pl/home/articleshow/17419>

Władysław Kosiniak-Kamysz (2024): *Modernizacja armii. Szef MON: połowa kupowanego przez nas sprzętu musi pochodzić z Polski*. Polskie Radio. Letöltés: 2024. 10. 25.

<https://www.polskieradio.pl/399/7976/Artykul/3374591,Modernizacja-armii-Szef-MON-polowa-kupowanego-przez-nas-sprzetu-musi-pochodzic-z-Polski>

Wojsko Polskie (2022): *Realizacja programu HOMAR*. wojsko-polskie.pl. Letöltés: 2024. 10. 25.

<https://www.wojsko-polskie.pl/au/articles/aktualnosci/realizacja-programu-homar/>

Wojsko Polskie (2023): *WISŁA płynie dalej – umowa na realizację II fazy*. wojsko-polskie.pl. Letöltés: 2024. 10. 23.

<https://www.wojsko-polskie.pl/au/articles/aktualnosci/wisla-plynie-dalej-umowa-na-realizacje-ii-fazy/>

Wróbel, Tadeusz (2024): *Szpej na miarę potrzeb*. Polska Zbrojna. Letöltés: 2024. 10. 20.

<https://polska-zbrojna.pl/home/articleshow/41496>

Zielonka, Mateusz – Palowski, Jakub (2020): *K2PL: Polsko-koreański Wilk ze wsparciem*. Defence 24. Letöltés: 2024. 10. 30.

<https://defence24.pl/sily-zbrojne/k2pl-polsko-koreanski-wilk-ze-wsparciem-analiza>

7. Ábrajegyzék

1. ábra: Változások a Magyar Honvédségnél (1990-2021).	10
2. ábra: A magyar honvédelmi költségvetés személy kiadásainak aránya, 1999-2022.	14
3. ábra: A magyar honvédelmi költségvetés modernizációs és eszközbeszerzési kiadásainak aránya, 1999-2022.	17
4. ábra: A magyar védelmi költségvetés változásának meghatározó eseményei, 1998-2023.	20
5. ábra: Magyarország GDP arányos védelmi kiadásai 2008-24 között.	20
6. ábra: Lengyelország védelmi kiadásai 1990-2022 között.	26
7. ábra: NATO tagországok hadseregeinek létszáma 2024-ben.	29
8. ábra: A lengyel haderő összetétele és létszáma 2023-ban.	33
9. ábra: A lengyel haderő összetétele és létszáma 2035-ben.	34
10. ábra: Lengyelország GDP arányos katonai kiadásai 2008-24 között.	35
11. ábra: Lengyelország katonai kiadásainak megoszlása 2014-24 között.	36
12. ábra: Lengyelország szárazföldi haderőnemeinek eszközbeszerzései terve.	39
13. ábra: Lengyelország légi haderőnemeinek eszközbeszerzései terve.	41
14. ábra: NATO tagországok GDP arányos védelmi kiadásai (2014, 2024).	47
15. ábra: NATO tagországok eszközbeszerzéseinek aránya a védelmi kiadásaihoz viszonyítva (2014, 2024).	47